

vestnik

Lefnik XVIII.

Celovec, petek, 1. februar 1963

Štev. 5 (1080)

Pol milijarde ljudi strada

Ali si sploh morete predstavljati, kaj pomeni to število, kaj pomeni milijarda? V številkah izraženo milijarda izgleda takole: 1.000.000.000. Milijarda je torej tisoč milijonov in pol milijarde 500 milijonov. In toliko ljudi strada danes na svetu, na istem svetu, ki se ponša s svojim napredkom, s svojim izobiljem, predvsem pa s svojo želenost, naravnost bolešno težnjo po zapravljanju velikanskih sredstev za oboroževanje, nima pa denarja, da bi pomagal tistim, ki ne živijo le v revščini, marveč umirajo od gladi!

Organizacija OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) je objavila dokument z naslovom »Trebajo se nabraniti 6 milijard ljudi«. V tem dokumentu je poudarjeno, da se mora človeštvo rešiti področij lakote, kar je najvažnejša naloga ljudi. Po podatkih tega dokumenta zdaj na svetu »trpi lakoto 300 do 500 milijonov ljudi, medtem ko ima tretjina do polovica svetovnega prebivalstva nezadostno prehrano«.

Na svetu bo do leta 2000 okrog 6 milijard ljudi, to je dvakrat več kot sedaj. Zato je nujno potrebno — poudarja dokument FAO — da se kmetijska proizvodnja do leta 1980 podvoji, do konca tega stoletja pa potroji. Upoštevati namreč moramo, da pride zdaj na vsakega prebivalca na svetu 12,5 jutra zemlje, od katere pa je le 1.1 jutra obdelane. FAO meni, da je mogoče obdelovalne površine na svetu maksimalno povečati za skoraj trikrat. Dobave kmetijskih pridelkov afriškim deželam bi se morale do konca tega stoletja podvojiti, latinskoameriškim deželam (razen Argentine, Urugvaja in Paragvaja) bi se morale potrojiti, deželam na Bližnjem in Daljnem vzhodu pa povečati za 150 odstotkov.

Ob teh potrebah pa je treba upoštevati, da bi se obdelovalne površine ob dosedanjem tempu razvoja kmetijstva do konca stoletja povečale samo do 1,5 jutra na prebivalca, kar bi imelo za posledico, da bi se prehrana prebivalstva na svetu lahko resno poslabšala. Zato bodo potrebni novi ukrepi, predvsem pa bo treba vložiti mnogo več sredstev za povečanje kmetijske proizvodnje in s tem za zagotovitev potrebne prehrane čedalje večjega števila prebivalcev našega planeta.

O takih potrebah in tudi konkretnih ukrepih je bilo že mnogo govora. S temi problemi se bavijo pristojni krogi po vsem svetu in so strokovnjaki izdelali tudi že dovolj podrobnih načrtov, ki čakajo le še uresničevanja.

S tem pa smo tudi že pri bistvu vprašanja. Uresničitev vsakega načrta je pač odvisna od določenih sredstev in tako so sredstva potrebna tudi za izvedbo tistih načrtov, s katerimi naj bi zagotovili možnosti prehrane večjega čemu se svetovnemu prebivalstvu. Toda kje dobiti sredstva za načrte bodočnosti, če jih niti za najnujnejše potrebe sedanjosti ni?

Pol milijarde ljudi strada!

To pomeni, da danes na svetu vsak šesti človek strada, da se niti enkrat na dan ne more najesti do siteda. Vsak tretji ali celo vsak drugi človek na svetu pa je nezadostno hranjen.

Pol milijarde ljudi strada!

Sedemdesetkrat celotno prebivalstvo Avstrije je torej dan za dnem brez zadostne hrane, še več, trpi lakoto, medtem ko je 140-krat celotno prebivalstvo Avstrije preskrbljeno s hrano le za silo.

Pol milijarde ljudi strada!

Ob tej strašni resnici je naravnost ironija, če pomislimo, da velike države hkrati vsak dan tratio milijone in milijarde za oboroževanje. Že v zadnji številki našega lista smo poročali, da je v novem ameriškem proračunu predvidenih za vojaške namene 55,4 milijarde dolarjev. Če bi ta denar razdelili med ljudi, ki umirajo od lakote, bi bilo mnogim pomagano. In to so sredstva za oboroževanje le ene same države in za eno samo leto!

Kje dobiti sredstva za uresničitev načrtov, ki bi zagotovili prehrano za vse človeštvo? Odgovor na to vprašanje je zelo enostaven: napraviti konec neodgovornih oboroževalnih tekmi in takoj bo denarja dovolj za odpravo pomanjkanja in lakote ter še za mnoge druge

Zvezni prezident dr. Schärff je odločil:

Pogajanja o novi vladi je treba nadaljevati

V sredo popoldne se je kancler dr. Gorbach zglasil pri zveznem perzidentu dr. Schärffu, kateremu je poročal o dosedanjem poteku pogajanj o novi zvezni vladi. O razgovoru, ki je trajal tri četrt ure, je bil objavljen komuniké, ki obsega le en sam stavek: Zvezni prezident je prosil kanclerja, naj nadaljuje s svojimi prizadevanji.

Razgovor med zveznim prezidentom in kanclerjem je potekal med štirimi očmi in tudi po razgovoru ni bilo objavljenih ali sporočenih nobenih podrobnosti. Kljub temu v poučenih krogih poudarjajo, da je že iz kratkega komunikéja razvidno, da more biti govora o nadaljnjih pogajanjih le med obema velikima strankama, to je med ÖVP in SPÖ. Golovi krogi so namreč že računali s tem, da bo zvezni prezident odprl vrata tudi FPÖ in so v zadnjih dneh naravnost pretiravali v svojih komentarjih, češ koalicija med dosedanjima vladnima strankama se je dokončno razbila in bo zdaj izhod mogoče najti le po novi poti. Verjetno pa v tako »novo pot« niti sami niso resno verjeli, marveč je take misli več ali manj narekovala le želja, da bi socialiste prisilili k popuščanju.

Na podlagi razgovora med zveznim prezidentom in kanclerjem sta vodstvi obeh velikih strank včeraj razpravljali o položaju in za danes so napovedana nova pogajanja, pri katerih bosta sodelovali spet celotni delegaciji ÖVP in SPÖ. Sodeč po pisanju nekaterih listov zdaj očitno tudi že v ÖVP začenja podirati spoznanje, da so bile njene dosedanje zahteve le preveč pretirane in da se bo treba sprijazniti z dejstvom, da je kompromis mogoč le na podlagi obojestranskega popuščanja. V kolikor je treba resno jemati vest, da bi bila ÖVP eventualno pripravljena odstopiti socializmu finančnega ministra in si tako pridobiti zunanje ministrstvo, trenutno seveda še ni mogoče ugotoviti. To bo pokazal šele nadaljnji potek pogajanj, pri katerih je pričakovati, da bodo potekala v nekoliko manj napetem vzdušju, kajti sicer bi se nova vlada znašla v časovni stiski v zvezi z obravnavanjem državnega proračuna, kjer bi se nujno pojavile spet nove težave.

Pri vsem tem pa je treba še upoštevati, da se bodo kmalu začele tudi priprave za volitve novega zveznega prezidenta.

De Gaulle je glede EGS nepopustljiv

Tudi zadnji poizkus v Bruslju je propadel

V komaj pičle pol ure trajajočih pogajanjih v Bruslju, kjer so se zbrali zastopniki šestih držav-članic Evropske gospodarske skupnosti, da bi v zadnji minuti skušali doseči francosko privoljenje za nadaljevanje pogajanj o pristopu Velike Britanije, je padla usodna odločitev: de Gaulle je ostal neizprosno in tako je zaradi francoskega stališča propadel tudi poskus ostalih članic EGS, ki so podpirale britanska prizadevanja za vključitev v skupno tržišče.

Bruseljska odločitev je naravnost usodnega pomena za nadaljnji razvoj EGS, hkrati pa pomeni tudi hud udarec atlantskemu zavezištvu zahodnih držav. Splošno prevladuje mnenje, da bo imel neuspeh Velike Britanije resne posledice tudi za druge države, ki se potegujejo za povezavo z EGS, predvsem pa bo zaradi nepopustljivosti Francije nastali položaj po svoje vplival na bodoče sodelovanje zahodnih držav. Zato so razumljive tudi besede, ki jih je po bruseljski konferenci izrekel zahodno-

nemški vicekancler in gospodarski minister Erhard: »To je pretres za Evropo in za celotno atlantsko področje. EGS bo sicer še naprej obstajala, vendar bo od sedaj naprej le še mehanizem in ne več živa tvorba. Mi, nemška delegacija, tukaj v Bruslju nimamo več veliko iskati. To je bil evropski pogreb.« S tem Erhard nastalega položaja gotovo ni hotel dramtizirati, marveč je le odkritosrčno povedal svoje mnenje, katero se precej približuje tudi mnenju belgijskega zunanjega ministra Spaaka, ki je dejal: To je konec evropskega duha!

Udarec, ki ga je te dni doživela EGS, je močno prizadel tudi Ameriko, katere se je še v zadnjem trenutku prizadevala za doseg kompromisa. V Washingtonu so mnenja, da pomeni bruseljski polom hud udarec prizadevanjem za evropsko enotnost in je v tej zvezi vsekakor zanimivo, da se je Amerika prav v teh dneh začela zanimati za drugo evropsko gospodarsko skupnost — EFTA. Posebni za-

Iz Zahodne Nemčije:

1,5 milijarde mark za Južne Tirolce

Tako imenovana »Nemška kulturna ustanova za Južno Tirolsko« (Deutsches Kulturwerk für Südtirol) v Münchenu je imela pred dnevi svoje letno zborovanje, kjer so poudarili, da mora Italija v obravnavanju južnotirolskega vprašanja dokazati resnično evropski duh. Sicer ima devetnajstčlanska komisija, ki jo sestavljajo Italijani in Južni Tirolci, možnost, da približa nemško manjšino na Južnem Tirolskem popolni avtonomiji, vendar potrebujejo sklepi te komisije najmanj dve leti, da dobijo moč zakona.

Zahteve, ki so jih postavili v Münchenu, ne predstavljajo nič novega in zato tudi niso tako zanimive. Mnogo bolj zanimivo je namreč dejstvo, da je uvodoma navedena ustanova v šestih letih svojega obstoja zbrala okoli 1,5 milijarde nemških mark (to je več kot 10.000.000.000 šilingov!) za »pospeševanje domače kulture, običajev in izobrazbe južnih Tirolcev«. Ob tako izdatni pomoči (pri tem pa Nemčija niti ni matična država južnotirolske manjšine) je pač razumljivo, da Južni Tirolci nimajo gospodarskih skrbi.

VII. kongres jugoslovanske mladine:

„Mladost — ustvarjalnost — socializem

Pod tem geslom se je v Beogradu odvijal prejšnji teden VII. kongres Ljudske mladine Jugoslavije, katerega otvoritve so se udeležili tudi visoki predstavniki s predsednikom republike maršalom Titom na čelu. Poleg 1800 delegatov iz vseh predelov Jugoslavije se je na kongresu zbralo tudi okoli 40 tujih delegacij iz kakih 30 držav Evrope, Afrike in Azije.

Predsednik Tito je v svojem govoru poudaril veliko vlogo, ki jo v današnji Jugoslaviji igra mlada generacija. Opozoril je na važnost izobrazbe in učenja ter dejal, da mora mladina poznati vse pojave v današnjem razvoju Jugoslavije in nanje najbolj aktivno reagirati. Govoril je tudi o velikih mladinskih delovnih akcijah, s katerimi jugoslovanska mladina že vsa poveljna leta aktivno pomaga obnavljati in izgrajevati svojo domovino. Tudi za letošnje leto je napovedal take akcije, vendar v tej zvezi poudaril, da morajo biti le-te v skladu z najvažnejšo nalogo mladine — z učenjem, kajti »učenje ne sme trpeli zaradi delovnih akcij, marveč so le-te samo dopolnilo vaše vzgoje, so večstranskega pomena tako za vas kot za vso našo socialistično skupnost«.

plemenite namene, ki bi lahko koristili vsemu človeštvu. Dejstvo, da pol milijarde ljudi strada, bi moralo biti dovolj resno opozorilo narodom in vsakemu posamezniku.

V okviru kongresa je jugoslovanska mladina počastila tudi 20-letnico USAOJ, to je prve antifašistične mladinske organizacije Jugoslavije, ki je aktivno sodelovala v narodnoosvobodilni borbi in si pridobila velike zasluge v boju za osvoboditev domovine. Prvi kongres te organizacije je bil v takrat že osvobojenem Bihaču od 27. do 29. decembra 1942.

Sporazum o prepovedi atomskih poskusov

bi lahko dosegli v teku prihodnjih mesecev

Izgledi za doseg sporazuma o prepovedi vseh jedrskih poskusov so se — kakor smo v našem listu že poročali — bistveno izboljšali, odkar sta predsednik sovjetske vlade Hruščov in ameriški predsednik Kennedy po rešitvi kubanske krize ugotovila bistveno zblizanje v stališčih obeh velikih sil. V tej zvezi zlasti poudarjajo pripravljenost Sovjetske zveze, da bi privolila v inšpekcije na kraju samem in pravijo, da so bila s tem vrata do sporazuma odprta »popolnoma in dokončno«.

Sedanji trojni razgovori v Washingtonu med predstavniki treh atomskih sil Amerike, Anglije in Sovjetske zveze potekajo sicer v popolni tajnosti, kljub temu pa tudi izra tesno zaprtih vrat konferenčne sobe vsaj tu in tam prodre kaka vest. V dobro poučenih krogih menijo, da bi v sedanjem vzdušju že v prihodnjih mesecih lahko dosegli konkretni sporazum o dokončni prepovedi vseh jedrskih poskusov, nekateri pa celo vedo povedati, da bi se to lahko zgodilo meseca maja.

Amerika in Anglija skušata pri teh pogajanjih doseči povečanje števila letnih inšpekcij, vendar to ni tako bistvenega pomena, da ob dobri volji na obeh straneh ne bi bilo mogoče najti skupno govorico. Mnogo bolj važna je zahteva Sovjetske zveze, ki hoče od Amerike in Anglije doseči, da bi vplivali tudi na Francijo, katere prav tako razpolaga z atomskim orožjem, da ne bi ostala izven sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov.

Mnenje drugih

Pangermanizem
na Koroškem

Pod naslovom „Der Pangermanismus in Kärnten“ je dr. Ingomar Heyer v januarjski številki mesečnika „Die österreichische Nation“ objavil članek, ki ga zaradi njegove zanimive vsebine ponatiskujemo v celoti in v originalnem, to je v nemškem jeziku:

Bei uns in Österreich zeigt sich der Pangermanismus in jedem Bundesland in einer anderen Spielart, je nach Mentalität. In seiner übelsten Form tritt er jedoch in Kärnten auf, man kann sagen, seit Jahrhunderten. Seinen eigentlichen Auftrieb bekam er erst nach 1866, und auch die Ereignisse um 1920 suchte man als einen Erfolg des »urdeutschen Wesens« der Kärntner zu buchen.

Genau besehen, schaut aber die Sache wesentlich anders aus. Im Zuge der Völkerwanderung wurde Kärnten von slowenischen Stämmen, den Karantanen, besiedelt, die Wahl der Kärntner Herzöge und ihre Einsetzung auf dem Herzogstuhl am Zollfeld war eine rein slowenische Institution, trotz aller späteren Geschichtsfälschungen, da die Slowenen keine erbliche Herzogswürde kannten. Das Vordringen der deutschen Sprache erfolgte durch bayrische Kolonisten, deren germanisch-deutsche Abstammung reichlich problematisch erscheint. Der eigentliche Auftrieb für pangermanistische Emotionen entstand während der Abwehrkämpfe 1918—1920. Daß aber die Volksabstimmung einen Erfolg für Österreich ergeben hat, lag jedoch keineswegs so sehr an der Tätigkeit des Kärntner Heimatdienstes unter Führung des später durch die Aussiedlung von Slowenen unruhlich bekanntgewordenen Herrn Maier-Kaibitsch, sondern in erster Linie an den Stimmen der Slowenen, die aus Treue zu Österreich die Entscheidung gebracht haben.

In den Jahren zwischen den beiden Weltkriegen gehörte es zum guten Ton, seine urdeutsche Gesinnung bei jedem kleinen Anlaß zu dokumentieren; der Slowene, bezeichnet als »verdammter Tschusch« oder »windischer Hund«, wurde isoliert und zu einem Paria erniedrigt. Zu bekannt waren die jeweiligen Abstimmungsfeiern, bei denen sich immer wieder einer, sich kaum auf den Füßen haltend, erhob, und in die brüllende Menge unter Beifall hineinschrie: »Wir bleiben deutsch!«

Das Aufkommen der Nazi, die Zeit von 1933—1941, sind frisch in Erinnerung, und hier waren es bestimmte Bezirke, wo man sich besonders hervortat. Um diese Zeit wuchs auch der Mitgliederstand der evangelischen Kirche stark an, denn evangelisch bedeutete ja dort deutsch; was katholisch blieb, wurde als antideutsch gestempelt. Bekannt ist auch noch sehr die Tätigkeit des Alpenvereines und besonders der »Südmark«, welche Vereine das legale Sammelbecken der illegalen Nazi bildeten. Das Groteske aber ist, daß Leute rein slowenischer Abstammung oft die ärgsten Schreier waren, Leute, deren Vorfahren oft nicht einmal deutsch reden konnten und die plötzlich aufgenordet wurden. Spielen hier gewisse Minderwertigkeitskomplexe eine Rolle? Vielleicht so, wie in einigen Staaten Lateinamerikas, wo sich der Mestize groß tut mit seinem weißen Abnteil und umso verächtlicher auf die reinblütigen Indianer herunterblickt.

Sehr guten Anschauungsunterricht bekommt man beim Lesen des FPÖ-Organs von Kärnten. Da wird Heimattreue dick aufgetragen, aber man fragt sich, wo denn diese Heimattreuen anno 1938 waren? In einer Nummer klagte auch das Blatt hinsichtlich des neuen Schulgesetzes, daß der Herr Unterrichtsminister es unterlassen habe, zu betonen, daß Österreich zum deutschen Kulturkreis und damit zur deutschen Schicksalsgemeinschaft gehöre. Kauft ein slowenischer Bauer ein kleines Grundstück, dann hebt ein Gezeter an wegen »Unterwanderung«, wenn aber einmal jemand aus dem »Reich« dasselbe tut, so ist das ganz in Ordnung. Man schreit, wenn man in Südtirol eine Aufschrift in deutscher Sprache zu wenig sieht, aber man organisiert Rollkommandos für nächtliche Entfernung slowenischer Aufschriften.

Ein besonderes Kapitel ist der Kärntner Liederschatz. Die klangvollen Melodien sind slowenischen Ursprungs, nur die Texte, die in anschaulicher Form das bäuerliche Liebesleben darstellen, sind es nicht.

So besehen, stellt der Pangermanismus Kärntner Provenienz zweifellos ein sehr interessantes Studienobjekt dar, in seiner Aufgeblasenheit und Überheblichkeit keineswegs zu übersehen.

Občni zbor kmetijske zbornice:

Sožitje dveh narodov v deželi
se mora odražati tudi v delu kmetijske zbornice

Celovec, dne 28. januarja 1963. Danes popoldne je bil na sedežu Kmetijske zbornice za Koroško njen občni zbor, ki je potrdil proračun poklicnega zastopstva za leto 1963. V tem okviru je sklenil ustanovitev Kmečke ljudske visoke šole na gradu Krastowitz pri Celovcu in ji dal ime „Kmečka ljudska visoka šola dr. Arthur Lemisch“. Poleg tega je občni zbor tudi sklenil povečanje obstoječega zavoda za poskusno pitanje prašičev in odobril službeni in plačilni red zbornice. Na dnevnem redu predvideva agrarnopolitična debata je bila iz neufemeljenih razlogov odložena do prihodnjega zasedanja.

Zbornični proračun je razdeljen na redni in izredni proračun. Redni proračun v višini 6.647.000 šilingov je docela pokrit z zborničnimi dokladami v višini 175 % vsote za odmero zemljiškega davka. Izredni proračun za izgradnjo gradu Krastowitz in premestitev poskusnega pitališča na grad Ehrental ima predvidenih 1.452.000 šilingov dohodkov in izdatkov, pokriti pa bodo ti izdatki z dohodki z prodaje zborničnih zemljišč na Perkovem dvorcu v Celovcu.

Zbornična sredstva so narasla

Skupni zbornični proračun za 1963 znaša torej okroglo 8,4 milijona šilingov in je nasprotno obračunu za leto 1961 za 1,7 milijona šilingov višji. Mimo proračuna pa bo dobila zbornica — kakor je v svojem nagovoru dejal deželni kmetijski referent, deželni svetnik Bacher — tudi iz deželnega proračuna za 14 % ali za 1,4 milijona šilingov več sredstev, kot jih je dobila lani. Sploh so letos v deželnem proračunu sredstva za kmetijstvo znatno večja, kot so bila lani.

Redni proračun zbornice se suče v običajnih mejah. Personalni izdatki znašajo skupno 3.652.000, pisarniški pa 872.000 šilingov. Ostali redni izdatki, ki znašajo nekaj nad milijon šilingov, vsebujejo med drugim prispevke za gospodarsko zaostala področja v višini 30.000 šil., štipendije za gojence na kmetijskih šolah v višini 60.000 šil., prispevke za izobraževanje v višini 50.000 šil. in podpore v sliski v višini 300.000 šil. Preostali znesek proračuna se nanaša na vzdrževanje zborničnih šol in izobraževališč v Kucherhofu, Kötschachu, Krastowitzu in za izobraževališče za tehniko v kmetijstvu (400.000 šil.) ter za vzdrževanje in adaptacije sedežev okrajnih kmečkih zbornic.

Kmečka ljudska visoka šola
Krastowitz

Sklep o izgradnji oz. preureditvi sedanega kmečkega izobraževališča Krastowitz v kmečko ljudsko visoko šolo je imel za seboj dolga in trda razpravljanja po pristojnih zborničnih odborih, preden je bil predložen občenemu zboru v odločitev in odobritev. Izgradnja oz. preureditev bo stala okoli 7 milijonov šilingov, dela pa, ki bodo v tem sklopu letos izvedena bodo zahtevala 3,4 milijona šilingov. Poleg neposrednega zborničnega prispevka 1,4 milijona šilingov bo dala zbornica iz svojih prihrankov na področju kmečkega izobraževanja (!) še nadaljnjih 500.000 šil. Enak znesek ima predviden v rednem proračunu tudi koroška deželna vlada, manjkajoči milijon pa je obljubljen od kmetijskega ministrstva.

Dejstvo, da je moral občni zbor ob proračunu sklepati tudi o tako visoki in dalekosežni investiciji, je povzročilo, da se je razmeroma dolga diskusija v glavnem vrtila okoli Krastowitza in da ni bilo sproženih dosti drugih vprašanj. Gotovo pa bi bila v tej diskusiji načeta tudi agrarnopolitična vprašanja, če bi bauernbundovo predsedstvo občni zbor prej obvestilo, da bo drugo točko dnevnega reda — prezidentovo poročilo in diskusija — črtalo z dnevnega reda. Tako pa se je občenemu zboru na lep način zavezalo usta.

K proračunu je govoril tudi zbornični svetnik Mirko Kumer. V svojih izjavah je med drugim dejal, da naj najde dejstvo, da živita v deželi dva naroda eden ob drugem in da se med seboj razumeta, »končno tudi svoj odraz v personalnem sestavu kmetijske zbornice. Tu mislim,« je nadaljeval, »predvsem na gospodarske svetovalce in na vaške pomočnike, pa tudi na druge uradnike in nameščence, ki pridejo vedno spel v stike s slovenskim prebivalstvom na Koroškem, a ne obvladajo njegovega jezika. Prepričan sem, da bi kmečka vprašanja

gospodarsko zaostale južne Koroške veliko uspešneje reševali, če bi poleg potrebnih sredstev uslužbenci poklicnega zastopstva in pospeševalne službe znali s kmečkim prebivalstvom južne Koroške govoriti tudi v slovenskem jeziku.»

Področje s kmetijskimi viški
ne sme biti področje stiske

Ko je govoril k dotacijam kmetijske zbornice, ki so namenjene za kmetijska izobraževališča, se je po eni strani zahvalil, da so bili upoštevani njegovi lanski predlogi, istočasno pa je predlagal, »da pripravi prezidij tudi v okviru letošnjega proračuna odgovarjajoče zneske za vzdrževanje in obratovanje kmetijske šole v Podravljah ter gospodinskih šol v Št. Rupertu pri Velikovicu in Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu. Sploh sem mnenja«, je poudaril, »da je treba prispevke za gospodarsko nerazvita področja in za izobraževanje v celoti uporabiti na južnem Koroškem in da je treba pri tem upoštevati moje prejšnje ugotovitve (dvojezičnost v delu kmetijske zbornice — op. ured.).«

V naglem tempu gospodarskega razvoja sta razvoj in posebna pomoč gospodarsko in zaradi tega tudi kmetijsko zaostale južne Koroške ena naših najtežjih skrbi. Naša zbornica mora izriniti vse možnosti in mora skrbeti predvsem zato, da bo produktivnost kmečkega prebivalstva tega področja narasla in da bo tudi po splošno veljavnih cenah zagotovljen odkup njegovih kmetijskih pridelkov. Področje s kmetijskimi viški, kakor imenujejo vzhodni del južne Koroške, ne sme biti še naprej področje stiske. Treba je z vsemi razpoložljivimi sredstvi preprečiti, da se večdesetletnega gospodarskega zapostavljanja ne bodo pričeli vrtiti pri meri, ko pri polnem hlevu živine zadnji član družine zapuša kmetijo, ker ne zmore več dela in ker ne more od izkupička več primerno živeti. Vem, da ima zbornica na tej poti med prebivalstvom težave, vem pa tudi, da na tej poti lahko računa na sodelovanje naših zadrug in na pomoč Slovenske kmečke zveze. Prepričan sem, da je skupna pot v tej smeri mogoča in da je bo kmečko prebivalstvo južne Koroške veselo.»

Pri glasovanju o proračunu je Mirko Kumer glasoval za redni proračun, za izrednega pa le z zahtevo, da mora biti nastajajoča kmečka ljudska visoka šola Krastowitz pod splošnimi pogoji na razpolago tudi za tečaje in izobraževanje slovenske kmečke mladine v njeni materinščini.

Seja Slovenske kmečke zveze

V četrtek preteklega tedna je bila v Celovcu seja razširjenega izvršnega odbora Slovenske kmečke zveze. Seji so prisostvovali tudi zastopniki v kmetijski zbornici in v okrajnih kmečkih zbornicah Velikovec in Beljak.

Seja je najprej obravnavala vprašanja, ki so bila na dnevnem redu občnega zbora koroške kmetijske zbornice minuli ponedeljek ter sklenila smernice za zadržanje izvoljenih zastopnikov v kmetijski zbornici. V nadaljnjem je seja obravnavala tudi potek zaupniških sestankov, ki jih Slovenska kmečka zveza zadnje tedne prireja ter sklenila, da je treba z njimi nadaljevati ter jih usmeriti predvsem na obravnavanje krajevnih gospodarskih problemov.

Končno je bilo tudi sklenjeno, da bo Slovenska kmečka zveza začetkom marca priredila v Podravljah osrednji živinorejski tečaj za kmetovalce, ki so v zadnjih letih nakupili rodovniško plemensko živino

POŠIROKEM SVETU

BEograd. — Na povratku s VI. kongresa Enotne socialistične partije Nemčije se je delegacija bolgarske komunistične partije pod vodstvom prvega sekretarja in predsednika ministrskega sveta LR Bolgarije Todorja Živkova ustavila v Beogradu. Ob tej priložnosti je imel Živkov tudi razgovore s predsednikom FLR Jugoslavije in generalnim sekretarjem ZKJ Josipom Brozom Titom.

Bonn. — Zunanjetrgovinski presežki Zahodne Nemčije so se lani zmanjšali skoraj za polovico. Uvoz se je povečal za trikrat toliko kakor izvoz, uvoz za 11,6 odstotka napram letu 1961, izvoz pa komaj za 3,9 odstotka. Presežek, ki je leta 1961 znašal 3,6 milijarde mark, je lani padel na 3,5 milijarde mark. Pri uvozu se je zmanjšal delež surovin in zvečal delež finalnih izdelkov ter živil.

Tokio. — Najvišje vodstvo Socialistične stranke Japonske je na svojem nedavnem zasedanju v Tokiu protestiralo proti namenu japonske vlade, da bi dopustili ameriškim podmornicam z jedrskim orožjem prihajati v japonska pristanišča. Hkrati se je vodstvo japonskih socialistov izreklo tudi proti pogajanju japonske vlade z Južno Korejo, ki so jih imenovali »eno nevarnih zunanjepolitičnih potez« sodanje japonske vlade.

Varšava. — Ekonomski komite poljske vlade je dodelil 1,02 milijarde zlotov za dodatne investicije, s katerimi bodo modernizirali tovarne, ki delajo za izvoz. Povečanje izvoza in zmanjšanje uvoza predstavljata važno gospodarsko nalogo Poljske. Pričakujejo, da bodo te investicije omogočile povečanje izvoza od leta 1965 dalje za 25 milijonov dolarjev letno.

Washington. — Ameriški predsednik Kennedy je predložil kongresu svoj program o znižanju davkov, ki naj bi ga izvedli v treh etapah do leta 1965. V tem letu naj bi se davki znižali za več kot 13,5 milijarde dolarjev. Predsednik Kennedy je poudaril, da je najnujnejša naloga rešiti problem brezposelnosti in neizkoriščenih virov ter omogočiti gospodarski napredek. To bi po njegovem mnenju lahko dosegli z novim davčnim sistemom.

New Delhi. — Predsednik indijske vlade Nehru je poudaril, da Indija ne bo pristala na nikakršne razgovore z LR Kitajsko, preden kitajska vlada v celoti ne sprejme predlogov, ki so jih za rešitev indijsko-kitajskega obmejnega spora izdelali udeleženci nedavne konference izvenblokovskih držav v Colombo. Hkrati je Nehru ponovil svoj znani predlog, naj bi vprašanje obmejnega spora izročil v presojo mednarodnemu sodišču v Haagu.

Beograd. — Član izvršnega komiteja ZKJ Veljko Vlahović, ki je vodil jugoslovansko delegacijo na kongresu Enotne socialistične partije v Berlinu, je ob svojem povratku v Beograd poudaril, da je bil precejšen del kongresa posvečen problemom krepitve miru in mednarodnega delavskega gibanja. Dejal je, da je tudi jugoslovanska delegacija zastopala stališče, da je danes treba vložiti vse sile v boj za mir in si prizadevati, da bi bilo delavsko gibanje nosilec teh teženj v boju za mir.

Washington. — Organizacija slovenskih izseljencev v Ameriki „Slovenska narodna podpora jednota“ je na svoji konferenci v Detroitu zahtevala, da mora Amerika razviti gospodarsko sodelovanje z vsemi državami. V resoluciji, v kateri se zavzema za zagotovitev miru v svetu, poziva ameriško vlado, naj si prizadeva doseči sporazum o splošni razorožitvi, sredstva, ki bi jih dobili z razorožitvijo, pa bi uporabili za razvoj industrije in kmetijstva ter za odpravo lakote na svetu. „Slovenska narodna podpora jednota“ se je hkrati izrekla proti kapitalističnemu načinu proizvodnje ter zahtevala podružabljenje ameriškega gospodarstva.

Moskva. — Nad 180 podjetij in drugih objektov bodo letos zgradili v azijskih in afriških deželah s tehnično pomočjo in krediti ovske zveze. Največ takih objektov gradijo v Indiji in Združenih arabskih republikah, tehnično pomoč pa nudi Sovjetska zveza med drugim tudi Indoneziji, Afganistanu, Cejlonu, Iranu, Sirski arabski republik, Nepal, Laosu in Kambodži na azijskem področju ter Gvineji, Gani, Sudanu, Somaliji, Maliju, Etiopiji in še drugim državam na področju Afrike.

Koblenc. — Pred sodiščem v Koblenzu se že četrte mesece vleče proces proti bivšemu oficirju SS Georgu Heuserju, ki je odgovoren za množične umore 30.000 Belorusov, Rusov in Židov, kljub temu pa še ni izglede, da bi kmalu prišlo do obsodbe. Sploh izgleda, da sodnim oblastem v resnici ni do tega, da bi zaslužno kaznovali nacistične zločince, marveč skušajo zmanjšati njihovo krivdo.

Skopje. — Nedavne poplave v Makedoniji so povzročile ogromno škodo, ki je cenjena na skoraj 18 milijard dinarjev. Največ škodo je bilo v kmetijstvu, namreč več kakor 4.400 milijonov, na objektih družbenega standarda 6.536 milijonov, na prometnih objektih skoraj 3.000 milijonov, v industriji 1.700 milijonov, v trgovini in gostinstvu pa nad 745 milijonov dinarjev.

München. — Studentje v Münchenu so pred dnevi s posebnimi letaki protestirali proti imenovanju Freudenborgerja za kandidata Krščansko-socialne unije, bavarskega krila Adenauerjeve Krščansko-demokratske stranke na Bavarskem. Imenovani je bil pomočnik esesovskega poglavarja Himmlerja, enega največjih krivnikov v zgodovini človeštva, zdaj pa namerava kandidirati za poslanca v zahodnonemški Bundes-tag!

Washington. — Ožitna pod pritiskom nedavne krize okoli Kube se je Amerika odločila, da umakne svoje rakete iz Turčije in Italije. Toda te rakete bo zamenjala za podmornice na atomski pogon, ki bodo opremljene z raketami, in jih bo namestila med drugim tudi v Sredozemskem morju. Sovjetska zveza je proti tem načrtom že ostro protestirala in poudarila, da Amerika pospešuje oboroževalno tekmo.

„Slovenski oktet“ na Koroškem:

Zmagoslavje visoke pevske kulture

in nov prispevek v plodni kulturni izmenjavi med dvema sosednima deželama

V okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo gostuje na povabilo kulturnega referata koroške deželne vlade te dni na Koroškem „Slovenski oktet“ iz Ljubljane, ki velja za najboljši komorni vokalni ansambel Jugoslavije in ga tudi v mednarodnem merilu prištevajo med najboljše tovrstne zборе v Evropi sploh. Svoj prvi koncert je imel v ponedeljek zvečer v razprodani dvorani celovškega Doma glasbe, kjer so se zbrali tudi visoki predstavniki dežele: deželni glavar Wedenig, prvi namestnik deželnega glavarja Krassnig, deželna svetnika Sima in Kerstnik, celovski župan Ausserwinkler, vodja kulturnega referata deželne vlade dvorni svetnik Rudan in mnogi drugi zastopniki kulturnega življenja, medtem ko so se z jugoslovanske strani udeležili prireditve generalni konzul Trampuž s soprogo in ostalimi člani generalnega konzulata.

Koroška upravičeno velja za deželo petja, saj se malokje drugje toliko prepeva kot pri nas, tako v slovenskem kakor v nemškem jeziku. Zato ima Koroška tudi številne nadpovprečno dobre pevske zборе, ki z uspehom gojijo pesem doma in izven mej domovine. Toda tudi za deželo petja je naravnost presenečenje visoka pevska kultura, kot jo obvlada in jo v teh dneh demonstri-

vedano, zmagoslavje visoke pevske kulture in edinstven užitek za še tako razvajeno uho. Tega mnenja so vsi, ali nemško govoreči Celovčani, ali pa naši slovenski ljudje, ki so napolnili dobro polovico dvorane, da sploh ne govorimo o prekipevaločem navdušenju zlasti naše dijaške mladine, katere je pokazala, da ji ni, kot mnogim drugim mladim ljudem današnjega časa, višek užitka plehka popevka, marveč zna pravilno ceniti kvalitetno umetno in narodno pesem.

Če bi hoteli podrobno govoriti o posameznih pesmih, ki jih poje „Slovenski oktet“ v svojem štiri dele obsegajočem sporedu, potem razumljivo ne bi se spuščali v oceno interpretacije kot take, saj je le-ta enako brezhibna od izvajanja starih mojstrov mimo pesmi raznih narodov vse do slovenskih in drugih jugoslovanskih narodnih pesmi. Govora more biti v najboljšem primeru le o reakciji, ki jo ena ali druga pesem sproži pri poslušalcih. Tukaj pa lahko ugotovimo, da se je — če spet govorimo o koncertu v Celovcu — tista zamaknenost, ki je zajela publiko ob poslušanju klasične vokalne glasbe iz šestnajstega stoletja, že v drugem delu, posebno pri ruski narodni pesmi „Taribari“, spontano spremenila v živahno sodoživljanje, ki se je potem — v kolikor je to sploh še mogoče — stopnjevalo od pesmi do pesmi ter doseglo svoj absolutni višek pri „Ribniški“ in obeh koroških „Pojdam u rute“ ter Kernjakovi „Mojceji“. Užitek posebne vrste so pri teh pes-

mih solistični vložki, kjer pridejo do polne veljave čudoviti glasovi posameznih solistov: prvi tenor Janeza Lipuščka, drugi tenor Boža Grošnja, bariton Toneta Kozlevčarja in bas Dragiše Ognjanoviča. Vendar so tudi vsi ostali člani okteta vsak zase solist, tako da razpolaga ansambel z osmimi glasovi, ki „odmevajo kot človeške orgle“, kakor je ob svojemčasnem gostovanju na Nizozemskem zapisal neki tamkajšnji list.

Dve uri trajajoči spored, ki obsega pesmi v francoskem, italijanskem, angleškem, nemškem, latinskem, slovaškem, ruskem, danskem, srbohrvatskem in makedonskem jeziku ter seveda v slovenščini z raznimi njenimi dialektičnimi odtenki, mine vse prehitro in tako je občinstvo tudi v Celovcu s svojim navdušenim aplavzom izsililo dodatek, v katerem je „Slovenski oktet“ poleg drugih komadov, med katerimi je zlasti navdušil Kernjakov „Gvažek“, presenetil z dovršeno zapeto Koschatovo pesmijo „Verlossn, verlossn...“.

V torek je nastopal „Slovenski oktet“ v Št. Vidu ob Glini, včeraj je sledil koncert v Spittalu ob Dravi, danes zvečer pa bo s prireditvijo v Beljaku zaključil svoje tokratno gostovanje na Koroškem, ki bo ostalo v najlepšem spominu kot edinstveno doživetje za vse številne ljubitelje petja, hkrati pa kot nov prispevek v plodni kulturni izmenjavi med dvema sosednima deželama.

Objava skupine „oder mladje“

Tako imenovani „oder mladje“ nas je prosil za objavo naslednjega sporočila:

Oder mladje si bo odslej prizadeval v vsaki dramski sezoni uprizoriti sodobno slovensko dramo, da tako seznanimo koroško publiko z najnovejšimi slovenskimi literarnimi deli in idejnimi tokovi v sodobni slovenski literaturi.

Kakor smo že ob uprizoritvi Mrtvega oznanila naznanili, se člani odra že dalj časa pripravljajo na uprizoritev Antigone Dominika Smoleta, ki sodi po mnenju nekaterih osrednjih slovenskih kritikov med najboljše slovenske drame sploh in je leta 1961 dobila nagrado kot najboljša jugoslovanska drama.

S posameznimi članki o avtorju in o problematiki njegove Antigone, kakor tudi o problemih sodobne slovenske drame sploh, hočemo pripraviti gledalce na to uprizoritev. Obenem prosimo za sodelovanje vse, ki bi mogli z lastnimi prispevki popestriti ta naš razgovor.

Osebnost želje glede vsebine in problematike teh člankov, kakor tudi kritične pripombe o njih in o našem delu na sploh, pošljite prosimo na naslov: „oder mladje“, Celovec, poštni predal 307 (Klagenfurt, Postfach 307).

oder mladje

Posnemanja vreden zgled

Iz zabodnonemškega mesta Essen je knjigar- na »Naša knjiga« pred nedavnim prejela pismo nekega tamkajšnjega podjetnika. Z vsebino tega pisma bomo seznani tudi bralce naše- ga lista. Takole piše med drugim:

Pri meni je zaposlenih nekaj Slovencev iz Jugoslavije. To so zelo odkriti ljudje, ki radi diskutirajo. Da bi te moje sodelavce z njihovimi problemi bolje razumel in se mogel z njimi razgovarjati, bi se rad spoznal z zgodovino slovenskega naroda. Zato bi bilo dobro, če bi lahko dobil tozadevno literaturo.

Da se moji Slovenci ob nedeljah in praznikih ne bi dolgočasil in da bi ustregel njihovi potrebi po zabavi in nadaljnji izobrazbi, bi poleg tega hotel tekom časa nabaviti splošno razumljivo in zanimivo literaturo v slovenskem jeziku in jo urediti v malo knjižnico za izposojanje.

Toliko iz pisma nemškega podjetnika, ki je medtem v naši knjigarni tudi že kupil lep izbor slovenske literature; poleg tega pa mu je Slovenska prosvetna zveza poslala zbirko dvajsetih knjig, da tako pomaga rojakom, ki živijo daleč od domovine, ohraniti zvestobo narodu in maternemu jeziku.

*

Zakaj omenjamo ta primer? Pač zato, ker nam kaže, da se tudi v današnjem svetu še najdejo ljudje plemenitega značaja. Ne samo, da ta nemški podjetnik v svojih delavcih vidi več kot le delovno silo; čeprav pripadajo drugemu — in po mnenju takih, ki so zaslepljeni s strupom narodnega šovinizma — »manjvrednemu« slovenskemu narodu, jih boče razumeti in spoznati zgodovino njihovega naroda, da bi lažje vzpostavil med seboj in njimi tople človeške odnose.

Ali ne daje s tem posnemanja vreden zgled tako kot podjetnik v odnosih do svojih delavcev, še posebno pa kot človek, ki svojega sočloveka ne ocenjuje po narodnosti ali jeziku, marveč edinole po njegovih značajnih vrednotah. Zlasti bi moral biti ta primer dober nauk za razmere pri nas na Koroškem, kjer živita eden poleg drugega dva naroda, ki jima je usojeno, da iščeta znosne oblike sožitja tako v dobrih kakor tudi v slabih časih. Prepričani smo, da bi bilo to sožitje lahko mnogo bolj harmonično, če bi se tudi med našimi sodeželani nemškega jezika našlo več takih, ki v odnosih med večinskim narodom in manjšino ne bi gledali vzrokov razdora, marveč skušali najti elemente zblizevanja in sporazumevanja.

Zgoraj omenjeni primer podjetnika iz Nemčije je vsekakor zgled, ki bi bil vreden posnemanja!

Hrvatski ples v Železnem

Kakor sporočajo gradiščanske „Hrvalske novine“, bo 2. Hrvatski ples letos prvič v Železnem in sicer 10. februarja v dvorani Schwechaterhof. Na bal pričakujejo veliko udeležbo Hrvatov iz vseh krajev Gradiščanske. V sporedu bodo sodelovali priznani pevci moderne glasbe in več domačih glasbenih skupin. Kot solista bosta nastopila zagrebška pevca popevk Marko Novosel in Gabi Novak, pel pa bo tudi hrvatski operni pevec Matija Krizmanič narodne pesmi.

„SLOVENSKI OKTET“

ki gostuje zdaj na Koroškem v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo in je imel že koncerte v Celovcu, Št. Vidu ob Glini in Spittalu ob Dravi, nastopi danes s svojim mednarodnim celovečernim programom ob 20. uri v Beljaku v Paracelsovi dvorani (Magistrat).

ra na Koroškem „Slovenski oktet“ iz Ljubljane. Za to kvaliteto pač ni pravega izraza, ali pa bi morali govoriti v samih superlativih, če bi hoteli v suhoparnih besedah poročati o izvajanju posameznih pesmi in opisati vtis, ki ga je napravil „Slovenski oktet“ — da govorimo le o celovškem koncertu — na izredno številno publiko s svojim dveurnim in v pravem pomenu besede mednarodnim sporedom. To je, kratko po-

KULTURNE DROBTINE

● Beneški Slovenci in z njimi tudi ostali Slovenci v Italiji so se pred dnevi spominjali svojega velikega buditelja-pisatelja, pesnika, zgodovinarja, glasbenika in umetnika Ivana Trinka-Zamejskega, katerega stoletnico rojstva so obhajali v okviru več spominskih prireditev. Ivan Trinka-Zamejski je s svojo dolgo in neumorno delavnostjo postal učitelj in buditelj tistega dela Slovencev, ki živi na zadnjem zahodnem robu slovenske zemlje — v Beneški Sloveniji, torej tistega dela slovenskega naroda, do katerega je bila zgodovina najbolj krivična. V Gorici je ob tej priložnosti izšel tudi poseben „Trinkov koledar“ za leto 1963, ki so ga — kot piše v njem — izdali „delavci v Belgiji“. Predstavniki Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Slovenske prosvetne zveze so položili na pokopnik grob v Tréminu vence z napisom „Buditelj in pesnik Ivanu Trinku“.

● Državna založba Slovenije je v sodelovanju z angleško založbo John Calder v Londonu izdala v angleščini antologijo jugoslovanske moderne poezije. Izdajo je pripravil Janko Lavrin, znani slovenski rojak, univerzitetni profesor v Nottigham in propagator jugoslovanske

književnosti v svetu. V prizadevanju za seznanjanje svetovne javnosti z jugoslovansko književnostjo bo nova knjiga, namenjena tujemu svetu, gotovo uspešno opravila svojo nalogo, saj predstavlja doslej najpopolnejši izbor jugoslovanske lirike v tujem jeziku.

● V okviru svoje turnee po Evropi bo 47-članski mešani pevski zbor iz Čila gostoval tudi v Celovcu in 8. februarja priredil koncert v bornici obrtnega gospodarstva. Poleg pesmi iz Čila in Brazilije obsega spored tudi nemške narodne pesmi, med temi celo nekaj koroških.

● Italijanski slikar Renato Guttuso je bil izvoljen za člana sovjetske akademije umetnosti. Slovesnosti, na kateri je bila Guttusu izročena diploma sovjetske akademije, so prisostvovali italijanski kulturni delavci.

● Pri pariškem založniku Seghersu je izšla antologija slovenske poezije v francoščini, o kateri je francoski tisk in radio obširno poročal. Že po prvih ocenah je možno ugotoviti, da je antologija doživela toplej sprejem v francoski javnosti.

Evropska „kultura“ v Južni Afriki

Ce je govora o Južnoafriški uniji, potem človek nehoti pomisliti tudi na »apartheid«, to je v zakon povzdignjeno ločevanje med pripadniki bele in barvaste rase, ki je postalo temeljni zakon vsega dogajanja v Južni Afriki. »Apartheid« posega v politično, kulturno, gospodarsko, socialno in družbeno življenje ter daje na eni strani evropskim priseljencem, to je belim vse pravice, ki jih na drugi strani prav tako do sledno odreka domačemu, to je črnemu prebivalstvu. Zato bi »apartheid« lahko imenovali tudi evropsko »kulturo«, kakor prihaja do izraza v Južni Afriki — namreč v odnosih, kot so jih izoblikovali in uzakonili evropski priseljenci do tamkajšnjega domačega prebivalstva. Kako izgleda ta »kultura« v praksi, pa nam pokažejo naslednji odlomki iz južnoafriškega življenja.

Dobri dve leti je od tega, ko se je v južnoafriškem parlamentu v Cape Townu v vsej resnosti pojavilo vprašanje: »Ali se apartheid na plažah nanaša na nizko ali visoko vodo, se pravi na plimo ali oseko?« Presenečeni so častitljivi člani parlamenta ugotovili, da je bila dotedanja zakonodaja pomanjkljiva, kajti zakon je govoril o apartheidu le na plaži, ne pa tudi v vodi in bi se lahko zgodilo, da bi črnci bredli po vodi in jo »umazali« belim kopalcem. Problem so rešili s predpisom, ki velja v mednarodnem pravu glede teritorialnih voda: področje apartheid na obali so okrepili s trimiljskim pasom mor-

ja ob njej in tako domačemu črnemu prebivalstvu prepovedali uporabo ne samo plaže marveč tudi vode za kopanje.

Podobne razprave so v južnafriškem parlamentu zelo pogoste. Neka dne je eden od ministrov izjavil, da je naravnost sramotno, da toliko belcev stisne roko črnim prebivalcem. In »apartheid« je del vsakega aspekta južnoafriškega življenja. Ne samo, da imajo beli in nebeli ločene klopi v parkih, javna stranišča, poštna okenca, marveč so v mnogih stavbah uvedli tudi ločena dvigala. Afričani se mnogokrat izognejo temu predpisu s tem, da stopijo v

dvigalo šele v prvem nadstropju, kjer jih vratar ne more videti, kaj šele ujeti. Premične stopnice so za zdaj pristopne še vsem: edino pravilo — eno izmed redkih, ki so humana — je, da morajo imeti potniki na nogah čevlje; v preteklosti se je večkrat zgodilo, da so bosonogi potniki v špranjah izgubili prste.

Kadar Afričan kupuje klobuk, mu nataknejo na glavo zaščitno čepico, za katero mora poskrbeti trgovina; Afričankam pa pomeganje klobukov sploh ni dovoljeno. Kri belih in črnih hranijo v ločenih krvnih bankah, čeprav je malo zdravnikov, ki bi se v nujnem primeru ozirali na izvor plazme. Še ni tako dolgo od tega, ko se je v Johannesburgu zgodilo, da beli voznik taksija za bele ni hotel naložiti črne žene, ki je v porodnih popadkih ležala na pločniku.

Na cestah potujejo črni Afričani v ločenih avtobusih in imajo ločena postajališča. Prav tako imajo nebeli posebne vagonne na železnici. Črnci ne smejo stopiti v jedilni vagon; hrano jim v njihove vagonne nosijo posebni nebeli strežniki. Nebele posadijo v letalih na prve ali zadnje sedeže, če pa je letalo tako polno,

da so edini prosti sedeži poleg belcev, morajo stewardesse najprej zaprositi belega potnika in šele z njegovim dovoljenjem se črncem lahko u s sede na prosto mesto; če dovoljenja ni; mora črncem počakati na drugo letalo, pri katerem pa se mu prav lahko zgodi spet isto. Ko v letalu servirajo hrano, jo črni ljudje dobe na krožnikih in v skodelicah, ki so po barvi razlikujejo od tistega pribora, s katerim postrežejo belcem; posodo strogo ločijo in jo tudi umivajo posebej. Ko nebelec zapusti letalo, vzglavje njegovega sedeža takoj osnažijo, prevleko pa operejo ločeno od ostalih.

Medtem ko se belci — torej priseljenci — lahko nemoteno gibljejo po Južni Afriki, Afričan-domačin brez posebnega dovoljenja ne more ostati v mestnem okolišju več kot 72 ur. Za stalno bivanje v mestu mora Afričan dokazati, da je bil v mestu rojen, ali pa da je deset let delal za istega delodajalca. Če se oženi z žensko, ki prebiva zunaj mestnega območja, leta ne more ostati z njim več kot 72 ur. Črnci imajo v Johannesburgu svoje hiše, vendar lahko dobe zemljo v zakup le, če so bili na njej vsaj

trideset let. Belce, ki so v zaostanku z najemnino, le izselijo; s črnci ravna- jo v takem primeru kot z zločinci in jih zaprejo.

Posebne krščanske ljubezni do bližnjega ne kaže črnim ljudem niti nizozemska reformirana cerkev v Južni Afriki. Večinoma prepoveduje črnim pristop k verskim opravilom. Značilna šala na to temo govori o belem policistu, ki v nedeljo zjutraj stopi v cerkev in najde osamelega črnca, klečečega na kolenih. »Kaj počneš, Kaffir?« ga vpraša policist. »Pod ribam,« odvrne Afričan. »Tvoja sreča,« meni policist, »kajti če te dobim pri molitvi, potem ti sam bog pomagaj!«

Takih in podobnih primerov bi seveda lahko navajali še dolgo vrsto, saj srečamo v Južni Afriki »apartheid« vsak trenutek in na slehernem koraku; postal je sestavni del tamkajšnjega življenja. Ali ni potem razumljivo, da domačini-črnci v belih priseljencih ne morejo videti prijateljev? Saj so jim ukradli zemljo in domovino, nje same pa ponižali na ljudi druge vrste. Vse to pa v imenu evropske civilizacije in kulture!

Ob robu dogodkov:

Krastowitz in njegov duh

Ko je na ponedeljkovem zasedanju občni zbor koroške kmetijske zbornice sklenil ustanovitev kmečke ljudske visoke šole na gradu Krastowitz, so ta sklep spremljale visoko do neče besede. »Krastowitz naj bo kraj srečanja in sporazumevanja«, je dejal podpredsednik Leitgeb, deželni poslanec Poscharnig pa je dodal, da je dvig umske sposobnosti kmečke mladine bistvena naloga Krastowitza. Tako in podobno so govorili predstavniki zbornice in zbornični svetnik Mirko Kumer je pravilno dodal, da pričakuje, da bo kmečka ljudska visoka šola Krastowitz pod običnimi pogoji tudi na razpolago za tečaje in šolanje slovenske kmečke mladine v njeni materinščini. Zato prezydent Gruber v svoji zaključni besedi ni mogel drugega, kot da je obljubil, da bo prezidij ta predlog upošteval.

Galerija na tem zasedanju, ki jo je predstavljalo okoli 50 mladih tečajnikov s Krastowitza, pa je pokazala, da sta tako poslanstvo in tak duh na tem zavodu zaenkrat še tuja. Med izvajanjem Mirka Kumra (ki so v izveščkih objavljena na 2. strani — op. ur.) so se namreč mnogi od njih pričeli posmihati in godrnjati, vsled česar je bil predsedujoči podpredsednik zbornice Sodati prisiljen, da jih je trikrat pozval z zvoncec k redu in miru.

Tako zadržanje mladih ljudi s Krastowitza, kjer naj bi se srečali v duhu spoznavanja življenja v deželi, v duhu zbliževanja z drugimi poklici in narodnostmi k demokratičnemu izmenjavanju stališč in gledišč, skratka — kakor je v zadevnem sklepu tako lepo rečeno — v duhu resnične tolerance, ni le pokazalo, kako potrebna je tovrstna vzgoja mladih ljudi v deželi, marveč je tudi pokazalo, da tega duha kot predpogoja za dvig umske sposobnosti tečajnikov manjka tudi in predvsem med odgovornimi činitelji na Krastowitzu. To zadržanje je pokazalo, da na Krastowitzu še vlada preživeli in škodljivi duh narodnostne mržnje in prevzetnosti, duh zanikanja obstoja in potreb sodeželana in sovaščana slovenske narodnosti.

Lastnik Krastowitza — koroška kmetijska zbornica — ima zaradi tega prvenstveno nalogo, da dvigne umsko sposobnost tistih, ki jim izroča v vzgojo in varstvo koroško kmečko mladino. Drugače se s Krastowitza ne bo mogel širiti prepotrebni duh resnične tolerance v prid in dobro naše male integracije na vasi, v prid gospodarske združitve in sodelovanja na vasi ter v prid in dobro naše skupne domovine Koroške.

Vodovod za Št. Primož in okolico

Tujski promet se v našem kraju iz leta v leto bolj širi. To je povsem razumljivo, ker uživajo pri nas turisti iz vlemest in industrijskih krajev tisti dobrodejni mir, ki ga vse leto pogrešajo in ne najdejo. Tuji občudujejo lepoto našega kraja in se opajajo ob prekrasnem razgledu, ki se odpira njihovim očem na Karavanke, Kamniške planine, Svinško planino in na štajersko Pohorje. Vseh prelepih razglednih točk skoraj ni mogoče naštet.

Za nadaljnji in še boljši razvoj tujskega prometa so potrebne še dobre ceste in prav posebno vodovod, ker primanjkuje dobre pitne vode. Nujno potrebo tega sta zadnji čas uvideli tudi deželna vlada in naša škofljanska občina. Na pobudo nekaj domačinov, ki vedo, kakšnega pomena je dobra pitna voda, je začela zadeva dozorevati. Po poldrugem letu je načrt za vodovod dozorel. Deželna in zvezna vlada sta pripravljene za ta prepotrebni namen prispevati dve tretjini od celotnega proračuna, ki znaša okoli 2.500.000 šilingov.

Pretežna večina tukajšnjih malih in srednjih kmetov uvideva donosnost iz tujskega prometa in razume potrebo po ustreznih napeljavah dobre vode. Toda so še nekateri, ki ne uvidijo toka časa, ki so še vedno nasprotovali novodobnim napravam in ureditvam, čeprav bi bile v splošno korist vsega prebivalstva. So ljudje, ki hočejo preprečiti izpeljavo vodovoda in strašijo interese, koliko jih bo vodovod stal, z navajanjem dva do trikratne vsote, ki je dejansko preračunana na posameznika. Upamo, da bodo tudi nazadnjaki le spregledali in se bomo skupno lotili gradnje vodovoda in se skupno veselili koristnega napredka, ki bo znatnega pomena za naš gospodarski obstoj.

Na tem mestu se zahvaljujemo deželni in zvezni vladi za zagotovljeno podporo, hkrati pa tudi županu za njegovo prizadevanost v tej zadevi.

po naši zemlji

Znanje obeh deželnih jezikov je prednost

Krajevna organizacija Socialistične stranke Avstrije v občini Libuče je imela v nedeljo v gostilni pri Hrustu zelo dobro obiskano letno zborovanje. Udeležba je bila izredno številna, kar je z zadovoljstvom ugotovil poslevoedeči predsednik organizacije župan Kristan, ki je v svojem otvoritvenem nagovoru pozdravil vse navzoče, med drugimi posebej deželnega poslanca in svetnika deželne kmetijske zbornice Poscharniga, podžupana Primoschitz, bivšega libuškega župana Ostermanna ter dr. Pavla Apovnika od okrajnega glavarstva. Med zborovalci je bilo razveseljivo mnogo mladine, pa tudi starejših preizkušenih pristašev in več kmetov.

Župan Kristan je v svojem nagovoru naštel vrsto uspešnega dela občinskega odbora z absolutno socialistično večino, ki ga je občina izvedla v preteklem času na raznih področjih v korist občanov, kar brez dvoma govori tudi priznanje socialističnemu programu, kjer njeni mandatarji skušajo po najboljših močeh svoje obljube, ki so jih dali pred volitvami volivcem, tudi uresničiti. Temu je gotovo tudi pripisati, da je število članov v zadnjem letu znatno naraslo ter da je v občini pri državnoborskih volitvah število socialističnih glasov prav tako napredovalo.

Delovno poročilo lokalne organizacije SPO so vsi navzoči vzeli z odobravanjem na znanje, prav tako pa tudi poročila drugih funkcionarjev.

Stvaren politični referat je imel deželni poslanec in svetnik deželne kmetijske zbornice Poscharnig, ki je razumljivo in sprejemljivo orisal politično situacijo v širokem svetu, predvsem pa razvoj po zadnjih državnoborskih volitvah pri nas. Naglasil je socialistično prizadevanje za pravično usmeritev gospodarskega reda in socialistični doprinos k ures-

ničitvi načela: živeti in živeti pustiti tudi tistim, ki nosijo na trg le silo svojih rok in uma. Mladini, ki živi danes na neprimerno boljši ravni kot njeni predniki, je treba povedati, da je to uspeh stoletne trde borbe sil demokratičnega socializma in da je treba stalne budnosti in nenehne borbe, da se socialne pridobitve ohranijo in izboljšujejo, ker stalno so na delu močne konservativne sile, ki jih hočejo okrniti in izkoriščati delovne množice, vključno malega in srednjega kmeta, za svoje nenasitne profite.

Govornik se je dotaknil tudi vprašanja, ki je pri nas brez dvoma pereče, to je dobrega razumevanja med različno govorečimi ljudmi, pri nas torej med slovensko in nemško govorečimi deželan. Socialistična ideologija poduđa pravice vseh narodov brez razlike. Navedel je primer, da je stara avstro-ogrska monarhija razpadla zaradi tega, ker vladajoče konservativno plemstvo ni hotelo in ni imelo

razumevanja za pravo pot in način za sporazumevanje med številnimi takratnimi narodi v državi. Kot zgled dobrih narodnostnih odnosov je navedel Švico. Po socialističnih načelih lahko vsak svobodno govori in se priznava k svojemu jeziku ter veljajo enake pravice in dolžnosti za vse zveste deželane in državljane. **„Koroški Slovenci so prav tako koroški deželani in avstrijski državljani. Svojega jezika niso iznašli sami, temveč jim je prirojen iz roda v rod iz davnih stoletij. Znanje obeh deželnih jezikov v deželi ni sramota temveč prednost, slovensko govorečim ljudem zato ni treba imeti občutka manjvrednosti, če govorijo svoj jezik.“**

Pravično in skrajni čas je bil, da se je v zadnjem času, prav po iniciativi socialistov, vsaj nekaj storilo in začelo za gospodarski napredek in vzpon dolga desetletja gospodarsko zapostavljene pokrajine na jezikovno mešanem ozemlju na Koroškem.

Komelj-Šmarjeta

Po dolga leta trajajoči mučni bolezni je pri Mirkovcu na Komlju pri Pliberku umrl Jožef Slanič, ki se je preživljal s skromnim pridelkom na malem posestvu in, dokler je mogel, z drvarskim delom po graščinskih gozdovih. Po značaju je bil skromen, skrben in varčen, vedno pa se je zavedal tudi svoje pripadnosti slovenski narodni družini na Koroškem. Z ženo Ančko, iz rodovine Košutnikovih v Globasnici, sta živela v najlepšem soglasju. Kakor je sam z veliko potrpežljivostjo prenašal bolečine, tako mu je tudi njegova zvesta žena s požrtvovalno

ljubeznijo stregla in prečula ob njegovi bolniški postelji neštete nočne ure. Trpljenje pa so skušali lajšati tudi sorodniki in dobri sosede ter so vsaj nekoliko razbremenili zelo preskušeno ženo.

Jožef Slanič je našel svoj trajni počitek na pokopališču v Nonči vasi.

Pred nedavnim smo na pokopališču v Šmarjeti izročili k večnemu počitku telesne ostanke Katarine Petrač, p. d. Gosakove matere v Šmarjeti. Zelo hitro, po kratki bolezni, ji je smrt pretrgala nit življenja. Šele 56 let stara je zapustila moža in družino. V lepi družinski slogi so se starši in otroci trudili na domači majhni kmetiji v sončni Šmarjeti, z delom drugod pa so pridelovali zraven potrebna denarna sredstva, da so se mogli preživljati in zadovoljivo oskrbovati.

Pokojno mater so v vsej okolici zaradi njenega lepega značaja in dobrih odnosov do sosedov vsi spoštovali in radi imeli. Z očetom Gabrielom sta tudi vzorno vzgajala in vzgojila otroke v koristne člane človeške družbe in v zvestobi do podedovanih vzorov slovenskih prednikov.

Na obeh pogrebnih svečanostih je bilo prisotnih lepo število žalnih gostov, sorodnikov, sosedov in znancev. Ženi Jožefa Slaniča in Gosakovi družini izrekamo naše srčno sožalje.

Sneg, hud mraz in glad ogrožajo divjad

V letošnji dolgi zimi, visokemu snegu in trajnem ostrem mrazu, najbolj pa zaradi gladu hudo trpi divjad po naših gozdovih. Toliko bolj zasluži obsodbo, kar je storil neki lovec z lovsko karto v Svinški planini. Že v času, ko je divjad zaščiten, je brezvestni lovec obstrelil kapitalnega zaščitenega jelena, ko se je hranil ob krmi, ki so jo za divjad položili lovci in dobri ljudje, ki imajo smisel za gladojočo in prezebajočo divjad. Obstreljenega jelena so potem našli krvavečega in v brezupnem stanju ter so ga morali ustreliti z milostnim strelom. To grdo dejanje je vzbudilo med lovci razumljivo veliko ogorčenje ter bo o tem nevrednem lovcu sodilo častno sodišče koroškega lovstva. Žal, da podoben primer ni osamljen, tudi tatinski lovci in tatinski psi tu in tam izkoriščajo zadrego divjadi ter jo kradejo.

Razveseljivo pa je, da se lovske skupine tudi z zgledno požrtvovalnostjo prizadevajo, da omilijo glad divjadi, pri čemer jim v mnogih primerih s sočutjem in razumevanjem pomaga tudi ostalo prebivalstvo.

Čeprav doslej še ni mogoče navajati točnih števil, koliko divjadi bo končalo v letošnji ostri zimi, računa koroško lovstvo z izgubo do 15.000 srn, kar predstavlja več kot polovico celotnega stanja. Pri jelenjadi računajo z izgubo 1000 komadov, kar je trikrat toliko, kot je bilo v prejšnjem letu dovoljene za odstrel.

Hudo trpijo v letošnji zimi seve tudi ptice. Zelo so prizadete vodne ptice, race, ki jim je z zamrzitjem voda tako rekoč odvzeta naravna življenjska možnost. Tudi tukaj so ljudje na delu, da odsekujejo ponekod ledene plošče in tako tudi tej zvrsti živalstva vsaj nekoliko pomagajo v hudi stiski.

Lobnik-Celovec

Te dni je praznovala žena-mati visok življenjski jubilej, osemdesetletnico svojega življenja. Jubilarica je Apolonija Metljak, doma iz kmečke Karunove družine v Lobniku. V svojih mladih letih je živela več let v Trstu, kjer se je tudi poročila. Vse življenje vajena trdega dela je tudi še danes v veliko pomoč družini svoje hčerke poročene Ogrisove v Celovcu.

Jubilarica je v svojem življenju prehodila težavno pot in niso ji bile prihranjene hude duševne muke. Kljub vsemu je do visoke starosti osmih križev ohranila vedrino značaja ter narodno zavest in ponos.

Med vojno je živela v Tucah na radiški planini. Kakor mnogi ljudje plemenite misli in z globokim čutom za pravico in resnico, je tudi Apolonija odklanjala nacistično nasilje in režim, ki je prinesel toliko gorja nad naše ljudstvo. Temu prepričanju se je oddolžila tudi dejansko. Z narodnoosvobodilnim gibanjem je imela dobre stike ter je zavestno in po vseh svojih močeh podpirala borbo za uničenje fašizma —

parlizane. Tudi to je njena velika vrlina in odlika.

Apoloniji Metljakovi ob njeni osemdesetletnici srčno čestitamo ter ji želimo zdravlje in še vrsto let srečnega in zadovoljnega življenja.

Vabilo

Bilčovščani gostujejo z igro

Veronika Deseniška

v soboto, 2. februarja ob 19.30 uri pri Tischlarju v Št. Janžu v Rožu.

Vsebinska igra je povzeta iz dobe srednjega veka, časa, ko so bili celjski grofje na višku svoje moči in slave ter so tudi na grmadah sežigali razne »čarovnice«. Igra je zelo zanimiva in nam vsaj delno predločuje življenje v tej davno minuli dobi.

Igro so z velikim uspehom že igrali doma v Bilčovsu in v Št. Ilju ob Dravi.

K številni udeležbi vabijo igralci

Tudi trgovci se družijo v zadrugah

Novi čas in razvoj silita tudi samostojne trgovce, da se družijo v skupnostih, to je, da se organizirajo v zadrugah. Ne le za obrtnike in kmete pomenijo zadruga močno pomoč, marveč tudi za male in srednje trgovce, če se hočejo ubraniti uničenja po veletrgovini. Predvsem v skupnem naročanju in nabavljanju potrošniških dobrin za nadaljnjo prodajo, v prvi vrsti prehranbenih sredstev, je že velika samopomoč. S skupno in količinsko večjo nabavo potrošniških dobrin hkrati za več malih in srednjih trgovcev v kakšnem kraju je blago cenejše, povezano pa je tudi s cenejšim prevozom, kar pride končno tudi v prid konzumentu.

Veliko takih trgovcev je našlo pot v svoje zadruga, iz katerih je nastala centralna orga-

nizacija ADEG — Arbeitsgemeinschaft der Einkaufsgenossenschaften (Delovna skupnost nakupnih zadrug), ki se je v zadnjih letih zelo močno razvila.

V mnogih večjih mestih je ADEG postavila moderna skladišča ter obratovanje opremila z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki, ki omogočajo največjo delovno zmogljivost.

Prejšni teden so tudi v Celovcu, Bahnstraße, priredili ogled novega velikega in modernega skladišča ADEG vključno z novinarsko konferenco. Pri ogledu je bila poleg predsednika organizacije Kaiserja navzoča vrsta častnih gostov, med temi župan Ausserwinkler in velesejski prezident Novak. Zastopniki tiska so bili iz Koroške, Graza, in Dunaja. Direktor Dunajske centrale ADEG Ehrenwert in predsednik celovške centrale Kaiser sta obrazložila različne organizacijske probleme ADEG za uspešno samopomoč malih in srednjih trgovcev. Pri ogledu je bilo navzočih tudi zelo veliko osebnosti komercialnega življenja.

Skladišče v Celovcu, ki so ga zgradili v času 13 mesecev, je že po zunanosti impozantna stavba ter obsega 2860 kvadratnih metrov skladiščne prostornine, kjer morejo vskladiščiti do 6000 ton dobrin, kar ustreza tovrstni 570 železniških vagonov. V zgornjih prostorih so poslovni uradi in obsežna sejna dvorana.

KOLENDAR

Petek, 1. februar: Ignacij
Sobota, 2. februar: Svečnica
Nedelja, 3. februar: Blaž
Ponedeljek, 4. februar: Andrej
Torek, 5. februar: Agata
Sreda, 6. februar: Doroteja
Četrtek, 7. februar: Ramuald

Naša vsakdanja koža

Ne bo odveč, če slišimo nekaj zanimivosti o zelo važnem in največjem organu našega telesa — naši vsakdanji koži

Pogosto govorimo o človekovih organih. Tožimo o težavah, ki jih imamo z želodcem, žolčem in ledvicami. Omenjamo organe vida, sluha, voha in okusa. Le redko pa se spomnimo na največji organ s približno površino 1,80 m² in težo 3,20 kg, ki je lahko debel dobre 3 mm ali samo 0,8 mm. Ker je ta organ osnovno čutilo tipa ter zaznava bolečino in temperaturo, je ves prepleten z živčnimi končiči, ki posredujejo te ugotovitve.

Hkrati pa ta organ, ki mu pravimo v vsakdanjem jeziku koža, opravlja številne funkcije. Bojuje se proti bakterijam, opozarja na invazijo tujih teles, uravnava telesno temperaturo, vskladišča vodo in sladkor, proizvaja vitamin D ter pomaga pljučem kakor tudi ledvicam. Ne smemo pozabiti, da ta organ prazni na soncu, izpostavljam vremenjskim spremembam in da pride v stik z najrazličnejšimi kemijskimi stvaritvami 20. stoletja. Kljub temu je koža voljna in mehka.

Koža in živci iz istega „izvora“

Centralni živčni sistem, naši možgani, in koža sta neposredna sosedata. Oba sta se razvila iz zunanje plasti zarodka. Celice živčnega sistema se med razvojem razrasto navznoter, vendar se živčna vlakna vrastejo tudi globoko v kožo.

Zaradi teh lastnosti je koža tudi delno oglečalo človeške notranjosti. Zardevanje in obledenje povzročata širjenje oziroma krčenje majhnih žilic, ki jih kažejo živci.

Kožni specialisti so domnevali še pred nekaj leti, da večino izjemnih in bolezenskih stanj povzročajo razne čustvene težave. Danes ti strokovnjaki — dermatologi pravijo, na osnovi izkušenj, da so vzroki običajno telesnega in ne duševnega izvora.

Toda to še ne pomeni, da duševno stanje ni več pomembno. Zdravniki soglašajo, da čustveno razburjenje poslabša obolenje kože, da pa tudi kožna bolezen povzroči čustvene motnje.

Zakaj ni čudežne kreme

Naredili smo morda rahlo napako, ko smo rekli, da ne pazimo dovolj na tako pomemben organ, kot je koža. To nedvomno velja za moški svet — za ženski bi dokaj upravičeno postavili nasprotno trditev.

Predvsem velja, da polti ne morejo spreminiti razni reklamni oglasi. Polt je prirojena. Tu ne pomagajo nobeni hormonski preparati ali druge bolj eksotične vsebine z o-čarljivimi imeni in »prepričljivimi« uspehi. Ti preparati so popolnoma neuspešni v vlogah, ki jim jih pripisujejo — da ustvarjajo mladostno kožo oziroma lepši videz.

Marsikatera se bo vprašala zakaj? Krivda, če smemo o njej govoriti, zadene predvsem ustroj kože. Pod zaoroženo povrhnjico je prepreka, skozi katero ne morejo prodreti nobeni preparati.

Maža se sicer vpije skozi zunanjo plast — povrhnjico, vendar ne pride naprej. »Čudodelna« krema lahko pride v notranjost le skozi lasne mešičke ali lojnice. Po ugotovitvah izvedencev pa so tako vrkane snovi minimalne.

Tega ne smemo tako razumeti, da je treba nego kože zamenjati, ali da se ne da lepe zunanosti ohraniti s primerno nego. Izogibati se moramo močnega sonca, ker to kožo postara, odebeli in naredi usnjato. Nadaljnji vzrok, ki se lahko baje pojavi pozneje v življenju kot posledica premočnega sončenja, je kožni rak.

Suho kožo negujemo z navadno nočno mastno kremo. Nadomestimo jo z enakim učinkom, z manj privlačnim, toda vsem znanim vazelinom.

Olje ne da koži mehobe, ampak jo samo ščiti pred čezmernim sušenjem. Nedavno so razvili tudi posebno mazivo, ki ohranijo vodo v koži.

Najpogostejši bolezenski pojav so ogrci, ki so redna pojava v večji ali manjši meri pri vsakem doraščajočem mladeniču ali mladenki. Nastanejo zaradi prekomernega delovanja lojnic, četudi vzrok, ki to povzroči, ni natančno znan. Včasih se izkaže deloma učinkovito hormonsko zdravljenje, ki omeji izbruh ogrcev.

Preveč sonca ni dobro

Dermatologi uporabljajo pri zdravljenju razne snovi, ki kožo sušijo. Osnovno orodje pa predstavljata milo in voda. Uporaba alko-

ZANIMIVOST

GLASBA IZ KRISTALOV

Na nekem festivalu klasične glasbe je bil prikazan tudi nenavaden instrument „kristalium“, ki je izzval občudovanje vseh prisotnih. Podoben je obešalniku, na katerem visi 16 dolgih kristalnih puščic. Pri udarjanju s kristalno paličico po teh puščicah oddaja instrument nenavadno čiste, trepetajoče zvoke.

Koristne mravlje

V starih časih so mislili, da so gozdne mravlje škodljive za gozd in so jih uničevali. No, proučevanja, ki so se začela pred 150 leti, so odkrila, da je bila to velika pomota in da prav gozdne mravlje uničujejo mnoge gozdne škodljivce.

Učenci so raziskovali življenje mravelj in spoznali, da je najkoristnejša rdeča gozdna mravlja; prišli so do zaključka, da je potrebno po posebni metodi razmnoževati te mravlje in jih prenesti na določena področja. Vendar s tem niso imeli sreče.

Med različnimi sorodnimi vrstami gozdnih rdečih mravelj so tudi biološke razlike. Prej so zoologi delili mravlje po velikosti, a je bilo napačno. So mravlje, ki poleg glavnega mravljišča zgradijo še več vzporednih (to so večdomne mravlje), in druge, ki zgradijo samo eno mravljišče (enodomna mravlja). Naselja večdomnih mravelj so prave kolonije, vzemajo velik prostor in te mravlje se med seboj razumejo, se ne bojujejo in imajo več matic. Obstajajo pa tudi gozdne rdeče mravlje, ki gradijo samo eno mravljišče, imajo eno matico in se ne mešajo z drugimi.

Na temelju teh spoznanj so strokovnjaki razdelili vse mravlje, a ne po velikosti, ampak po njihovi specifičnosti v 14 skupin, od katerih so izbrali najprimernejšo za vzgajanje majhno skupino dlakavih rdečih mravelj. To so mravlje, delavke, ki zelo širijo svoje kolonije in imajo mnogo matic.

V nekaterih deželah so ustanovljene cele farme za vzgajanje te vrste mravelj — za gozd.

hola in nekaterih preparatov povzroča sušenje in posledica je lupljenje kože.

Lupljenju pomaga tudi zmerno sončenje, ki omogoči čiščenje zamašenih lojnic. Drugi dokaz zamašenih lojnic so črne pike.

Ogrce zdravimo tudi z dieto, ki iz svojega jedilnika izloči maščobo mastno meso, pečen krompir in čokolado.

Pojav ekcemov je skoraj obvezen za vsako mlado mater-gospodinj, ki dobi pekoče, rdeče in razpokane roke. Povzročitelj je v tem primeru pranje; le-to spere zaščitno olje, ki varuje kožo.

Razpoke v koži so nevarne zaradi infekcije in alergije do mila oziroma parfumov.

Zgodovinski horoskop

Rimljani so rekli, da je zgodovina najboljša učiteljica. Od nje se lahko marsičesa naučimo. Ob vstopu v novo leto smo zbrali podatke iz let, ki se končujejo na številko 63. Morda bo primerjanje teh zgodovinskih podatkov bolj koristno kot napovedi iz horoskopa!

Leto 63

V Rimu je vladal Neron s pomočjo svojega učitelja Seneca. Po nekaj letih dobre vladavine se je pokvaril, umoril mater, ženo in učitelja. Rad je nastopal kot vozač, pevec in igralec. Oženil se je s Popejo, ki ga je priprava do raznih zločinov. Leto pozneje je bil požen Rim. Neron je zvalil krivdo na kristjane in jih začel množično moriti.

Leto 163

Začetek preganjanja kristjanov v Galiji in Mali Aziji. Preko rimskih meja so vdrl Markomani.

Leto 263

Začelo se je splošno preganjanje kristjanov. Večina vladarjev je bila nasilno vržena s prestola.

Leto 363

Vojska je odpoklicala rimskega cesarja Juliana Apostata, odpadnika, ki se je hotel vrniti k poganstvu. Po njegovem umoru leta 363 so vojski postavili na prestol kristjana Joviana.

Leto 463

Zahodnorimski cesarji, sami slabiči, so izgubili tuje posesti. V tem času je bil umorjen cesar Valentinian III. Njegova žena Evdokija je poklicala na mačevanje Vandale, ki so 14 dni strahovito plenili po Rimu, uničili nešteto dragocenih kulturnih spomenikov, požgali mnogo palač in rokopolisov.

Leto 563

Neprestani napadi Slovanov na bizantinsko državo. Po odhodu Langobardov v Italijo so se naselili v ogrski nižini Obri in z njimi del Slovanov. Slovani so šli ob rekah

Lepa koža ne pomeni, da je človek zdrav, čeprav velja, da je koža zgovorna priča, ki neredko odkrije bolezensko stanje notranjosti telesa.

Srbenje kože lahko pomeni cirozo jeter ali bolne ledvice. Pojav glivic med tretjim in četrtem prstom včasih naznanja sladkorno bolezen, rjavi madeži na ustnicah pa polipe v debelem črevesju.

Zelo uspešna so tudi nekatera zdravila, ki so jih uporabljale naše babice. Kopeli v ovseni moki ali škrobu pomagajo in odstranjujejo srbenje zaradi svojega koloidalnega delovanja. V precejšnji meri pa pomaga koži tudi mleko.

navzgor in se naselili do izvira Drave, Mure in Murice, do Anize in Donave na severu in do roba Beneške nižine.

Leto 663

Po Samsovi smrti je razpadla njegova država na številne majhne države.

Leto 763

Na Slovensko so začeli prihajati nemški duhovniki iz Salzburga. Poganski Slovenci so se uprli tujcem, izganjali duhovnike in rušili cerkve.

Leto 863

Na Moravsko sta na poziv velikomoravskega kneza Rastislava, ki je hotel ustanoviti samostojno slovansko cerkveno organizacijo s slovanskim bogoslužjem, prišla Ciril in Metod. Zaradi pritožbe nemške duhovščine, da učita krivo vero, sta šla čez Kocljivo ozemlje v Rim.

Leto 963

Erik Rdeči je odkril Grenlandijo. Grenlandija je bila tedaj še dokaj rodovitna dežela z lepimi pašniki.

Leto 1063

Koroška podeljena kot fevd nemikim fevdalcem.

Leto 1163

Tretji pohod nemških vladarjev v Italijo. Tokrat brez vojske. Nemiri v Južni Italiji. Priprave za tretjo križarsko vojno.

Leto 1263

Šesta križarska vojna. Francoski kralj Ludvik je bil poražen, ujet in izpuščen šele za visoko odkupnino.

Leto 1363

Rudolf Habsburški si je pridobil oglejske fevde na Slovenskem (Slovenjgradec, Postojna, Vipava, Lajš). Dimitrij Ivanovič Donski je obnovil vrhovno oblast nad ruskimi knezi.

Leto 1463

Turki so zavzeli Bosno, vendar jim je Matija Korvin [Kralj Matjaž] še isto leto iztrgal severni del dežele in ustanovil banovini Jajce in Srebrenik.

Leto 1563

Koncil se je tridesetletni koncil, ki je pomenil uvod v katoliško reformacijo. Do enotnosti ni prišlo. Papež je postavljen nad koncil. Okoli 300 let ni bilo potem treba nobenega koncila.

Leto 1663

Državni zbor v Regensburgu. Nemški cesar je ostal brez moči, pač pa so se dvignili vladarji posameznih dežel.

Leto 1763

Konec sedemletne vojne. Avstrija se je morala odpovedati Šleziji. Prusi so oblegali Prago, bili pa so poraženi in so se morali umakniti iz Češke.

Leto 1863

Zopet je nastal na Poljskem upor, ki ga je ruska vojska kmalu zadušila. Odpravili so zadnje privilegije samostojne Poljske. Lincoln je razglasil v ZDA osvoboditev sužnjev. V Londonu je bila izročena prva podzemeljska železnica na svetu.

Leto 1963

Kaj nam bo prineslo, bomo šele videli.

Ivo Andrić

41

Travniška kronika

Konzul, premražen in strt od dvodnevne ježe, je komaj stal na nogah. Roke, ki so ure in ure v enaki drži pestovale najprej bolno, potem mrtvo dete, so bile boleče omrtvičene. Toda sedaj je pozabil na vse in objemal ženinih tankih rok z molčečo milino, ki je skrivala v sebi neskončno ljubezen do žene in otroka. Zaprl je oči in se opajal. Zdelo se mu je, da sedaj, ko pozablja utrujenost in premaguje bolečino, še naprej nosi svoje dete ozdravljeno naproti in da ne bo umrlo, dokler ga bo s tako muko in bolečino nosil preko sveta. Drago bi je v njegovem objemu je pa jokalo krotko in tiho, kakor jokajo pogumne in do kraja nesebične žene.

Des Fossés je stal zmeden ob strani, zmeden in odvečen, in presenečen, brez razumevanja gledal to nesluteno veličino navadnega povprečnega človeka.

Naslednji dan je bil mali Jules-Francois-Amyntas Daville v soncu in suhem mrazu pokopan na katoliškem pokopališču. Avstrijski konzul je z ženo in hčerko bil na pogrebu in prišel v konzulat izreči sožalje. Gospa von Mitterer je ponudila svojo pomoč ter dolgo in razburjeno govorila o otrocih, o boleznih in smrti. Daville in žena sta jo gledala mirno, suhih oči, s pogledom ljudi, ki so

veseli vsake tolažilne besede, katerim pa vendarle ne more nihče pomagati in si tega niti ne obetajo. Ta pomenek se je spremenil v dolg dvogovor med gospo von Mitterer in des Fossésom in nazadnje končal s samogovorom avstrijske konzulke o usodi. Ana Marija je bila bleda in slovesna. Pretresi in razburjenja so bili njeni pravi elementi. Rjavi lasje so ji oživeli v vihrave pramene. Dvoje velikih oči v bledem obrazu je čudno sijalo, in ta sijaj je osvetljeval neke sive globine, da je bilo težko dolgo in nepremično gledati vanje. Lica so ji bila napeta in bleda, vrat brez vsake žube, prsi kot pri dozorelem dekletu. V tem krogu smrti in žalosti, med ovenelim zaskrbljenim možem in suhljato molčečo hčerko, je še močnejše bleščala in bodla s svojo čudno in nevarno lepoto. Des Fossés je dolgo opazoval njene tanke, močne roke z bledo kožo, ki se je pri kretnjah in v pregibih prelivala z zamolklim bisernim bliščem kakor komaj vidnim odsevom nevidnega in povsem belega plamena. Nekaj tega belega sija mu je ostalo v očeh ves dan. In ko je v dolski cerkvi med zadušnico za malega rajnika spet videl Ano Marijo, je najprej pogledal njene roke. Toda tokrat so bile v črnih rokavicah.

Po nekaj nemirnih dneh je spet vse poteklo v staro strugo. Zima je povsod zaprla vrata in pregnala ljudi v tople hiše. Konzulata sta bila znova ločena. Des Fossés je skrajševal svoje sprehode. Pomenki z Davillom pred obedom in večerjo so bili zdaj blažji in pristranejši; ponajveč so se vrteli okrog stvari, pri katerih razlika v mišljenju ni mogla na dan. Kakor se vedno dogaja v dnevih takoj po pogrebu, sta se izogibala besed o izgubi in smrti otroka. Ker se pa misel ni dala odgnati, sta veliko govorila o njegovi bolezni pa o smrti in zdravju nasploh, posebno še o zdravljenju in zdravnikih v tej neprijetni deželi.

Neštevilna in raznovrstna so presenečenja, ki čakajo človeka z Zahoda, ko je iznenada prestavljen na Vzhod in

prisiljen tu živeti, toda eno največjih in najbolj mučnih presenečenj je vprašanje zdravja in bolezni. Takemu človeku se telesno življenje nenadoma pojavi v popolnoma novi luči. Tudi na Zahodu imajo bolezni razne oblike z vsemi svojimi strahotami, vendar so nekaj, kar se zatira in olajšuje ali vsaj skriva očem zdravih, delavnih in veselih ljudi s posebno organizacijo skupnosti, dogovori ali ustaljenimi oblikami družbenega življenja. Tukaj pa, kakor da bolezen ni nič posebnega. Začne in razvija se vzporedno in izmenoma z zdravjem, lahko jo je videti, slišati in čutiti ob vsakem koraku. Tukaj se človek zdravi tako, kot se hrani, in boleha tako, kot živi. Bolezen je druga, težja polovica življenja. Božastniki, sifilitiki, gobavci, histeriki, idioti, grbavci, hromci, mučci, slepci in pokveke — vse vrvi pri belem dnevu, lazi in šepa, prosi miloščno ali pa trmasto molči in skoraj oholo prenaša strahotne težave. Sreča je, da se ženske, posebno Turkinje, skrivajo in zastirajo, sicer bi bilo število bolnikov, ki jih človek srečuje, še enkrat tolikšno. To pomislita Daville in des Fossés vedno, kadar na strmi vaški poti zagledata kmeta, ki gre v Travnik in drži za povodec konja, na katerem se ziblje žena, vsa zamotana v feredžo, podobna vreči, polni nezane bridkosti in bolečine.

Toda ne bolehajo samo reveži. Bolezen je tukaj usoda ubogih, pa tudi kazen bogatinov. Na poganjkih obilja in bede se odpira isti cvet: bolezen. Tudi vezirjev Konak, če ga pogledaš in spoznaš od blizu, ni kado ve kaj drugačen od revščine in preproščine, ki jo je ob semanjih dneh videti na ulicah. Če so oblike bolehanja različne, je pa pojmovanje bolezni enako.

Med boleznijo konzulovega sinčka je des Fossés lahko spoznal vso četvorko travniških zdravnikov. Bili so to kakor smo že omenili, Darna, Cologna, Mordo Alijas in fra Luka Dafinič.

Na svetu je vse polno sosed

Druga poleg druge živijo žene in sosed. Medtem ko delimo sosedo med dobre in slabe, živijo žene neopaženo; posedujejo samo vizitko na vratih in obraz, vendar ne premorejo niti pozitivnega niti negativnega pola, na katerega bi lahko preskočila sosedina iskra. Te iskare razpadejo namreč v nič in zvabijo kvečjemu obžalujoče zmigovanje z rameni ali kak vzdihi.

Soseda pa živi v tvojem miselnem svetu, kot kos pobištva, ki ga lahko premikaš, razen tega izžareva aktivne žarke, ki tvoje razpoloženo prijetno ali neprijetno vznemirjajo.

»Hudobna sosed« je na primer trdno prepričana, da mora življenje sosedove družine nadzorovati od zunaj, od znotraj in naokrog in ga po možnosti čimbolj greniti. Poseduje visoko sposobnost tajnega policista, ima izredno izostren čut za zasledovanje in, če je le mogoče, najde možnost za spor, razen tega vidi sama v eni minuti več kot drugi v desetih urah. Ima tri očesa, dvojce od rojstva, tretje pa ji je »vgradil« mizar, ko je zavrtal v vrata njenega stanovanja slepo okence. Skozi to tretje oko nadzira »hudobna sosed« gibanje »sovražnih« hišnih prebivalcev, vsebino nakupovalnih torb, število nakupljenih reči, kakovost in čas nakupovanja. Vedno je na tekočem, kateri otrok je pljunil peško po stopnišču, katere žena samo enkrat na mesec stapa preproge, kateremu možu pravkar rastejo rogovji in kolikokrat na teden imajo v četrtem nadstropju enolončnico.

Njene »zaupne zveze« se prepletajo od osnovne šole do pogrebnege urada. Tako ni za »hudobno sosedo« nobena tajnost, kje in po kakšni ceni so pokopali 80-letnika in kolikokrat osemletni nepridiprav ostane v razredu še po pouku. Področje, kjer razširja najintimnejša poročila, obsega vsaj eno mestno četrt. In če se ne zadržuje ravno pri slepem okencu na vratih in ne nadzira dogodkov na dvorišču, prislanja uho na steno, ki meji na sosednje stanovanje. S tem svojim ušesom je sposobna slišati iglo, ki je padla na tla, ali rasti travo ali še kaj več.

Vsak človek jo pozna, pozdravlja jo s stisnjeno pestjo v žepu in sladkim smehljajem na obrazu z besedami: »Kako vam gre?« Pri tem pa misli: »Ko bi te že pobral hudič!« Ponoči sanja, kako se je preklestvo uresničilo. Toda hudič je noče pobrati in preklestvo se noče uresničiti. Hudobna sosed, ki se razen tega ne lepotiči, pa triumfira v nekrepostnem bloku.

»Dobra sosed« je nekaj popolnoma drugega: ima mnogo napak, je podvržena človeškemu slabostim in je kot ustvarjena za družbo hišnih prebivalcev, ki so »na tako nizki ravni«. Pri njej si lahko sposodiš minico za kavo ali jo poprosiš za nasvet, kadar te udari »čarovniški strel« in kaj podobnega. Ko ti v nedeljo zmanjka kruha, se vedno najde pri njej še kakšna rezina. »Dobra sosed« soljudem ničesar ne zameri — tudi tega ne, da se ne vmešujejo v tuje prepire in živijo sredi otrok, ki imajo močno razvite glasilke, škornje, gozterice in nogometne žoge. Prav nič je ne vznemiri tvoj nov klobuk ali kostum in v »osvežujočem« družinskem prepiru še ne vidi zaksone krize. Mršava, bledolčna deklica v pritličju večkrat dobi od nje kako jabolko, zaradi stresa kerpe za prah nad njenim oknom tudi ne zahteva izjemnih kaz-

Umetne snovi in njihov vpliv na organizem

Pri kožnih izpuščajih, ki jih lahko povzročajo umetne snovi, poiščimo pomoč zdravnika

V vsakdanjem življenju vedno bolj uporabljamo najrazličnejše izdelke iz umetnih snovi. Teh imamo že celo vrsto. Če pomislimo samo na razne umetne mase, umetne tkanine in pralna sredstva, je že to dovolj, da si ustvarimo sliko, koliko tega je že v rabi.

Kakor vsaka nova stvar, imajo tudi te snovi dobre in slabe lastnosti. Med dobre spada vsekakor njihova vsestranska uporabnost, slabe pa so njihove prikriti lastnosti, ki jih opazimo šele čez čas.

Dober tek, toda...

■ **Jejte počasi in hrano dobro zgrizite, saj se prebava prične že v ustih. Če požirate neprežvečene kose, zadajate s tem želodcu preveč dela.**

■ **Jejte umirjeno, ne razpravljajte med jedjo in ne opominjajte neprestano otrok. Ne poslušajte radia in ne gledajte televizije med jedjo. Oboje povzroča želodčno nervozo.**

■ **Ne zanemarjajte zajtrka. Če zjutraj ničesar ne zaužijete, ste težji 15 do 24 ur. Želodčni sokovi utegnejo zaradi tega poškodovati občutljivo želodčno steno in povzročiti vnetje.**

■ **Ne jejte med obroki, predvsem ne bonbonov, in ne žvečite žvečilnega gumija, ker oboje draži želodčne sokove. Razen tega spravi v pogon zelo kompleksno prebavno mehaniko, a želodec nima ničesar za prebavljanje.**

■ **Po kosilu nikar ne hitite. S tem bremenite svoj organizem z več različnimi vrstami napora sočasno.**

■ **Ne pijte preveč med jedjo. Tekočina redči želodčne sokove in nepotrebno obremenjuje želodec.**

■ **Ne ležite takoj po večerji, temveč šele čez eno uro. Laže boste zaspali in vaš spanec bo mirnejši.**

■ **Večerjajte lahke jedi. Težke in obilne večerje so često vzrok nespečnosti.**

ni. Njena moč je v tem, da ima sama precej napak in ne čuti nobene potrebe po tem, da bi kritizirala in metala kamne na druge. Ni vrtnic brez trnja, toda v vrvežu ljudi, ki živijo drug poleg drugega v velikih mestih, je vendarle potrebno medsebojno razumevanje in ljubezen do bližnjega, po možnosti brez vsakega patosa. In to ljubezen zmoroje »dobre sosed«.

Po svoji sestavi so umetne snovi iz najrazličnejših surovin, ki imajo določen vpliv tudi na človeški organizem. Razen teh osnovnih snovi pa imajo pri proizvodnji oprava tudi s snovmi, ki so potrebne pri proizvodnem procesu.

Znano je tudi, da v proizvodnji marsikaterih umetnih mas uporabljajo snovi, ki so strupene za organizem, z vezanjem z drugimi snovmi v proizvodnem procesu pa niso več strupene. Pri proizvodnji pa strupene snovi lahko zastanejo in povzročajo težave. Tu govorimo o slabem izdelku, ki morda tehnično zadovoljuje, pri nadaljnji uporabi pa povzroča težave.

Te snovi prihajajo seveda vsak čas v dotiko vsaj z zunanjo kožo, kjer delujejo po svoje. Pomislimo tu na razne umetne dodatke tkaninam, kot so n. pr. nylon, perlon, rylon in dr., ki se dotikajo kože. Lahko pa pridejo te snovi do sluznic, kjer je občutljivost še večja. Končno imamo tu oprava tudi z večjo ali manjšo občutljivostjo posameznika, pri katerem organizem bolj ali manj reagira na dražljaje.

Nič ni torej čudnega, če se tu in tam pojavijo znaki, ki kažejo na obolenje neznanega izvora, kjer pa se končno le izkaže, da so povzročitelji umetne snovi.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da se z umetnimi snovmi srečujemo tudi v kozmetiki. Tu imamo oprava z umetnimi snovmi pri raznih glavnih, krtačah za lase, lakih za nohte, raznih podlagah za kreme, pri

črtalih za ustnice in podobnem. Tu lahko kožo celo ranimo in umetne snovi delujejo neposredno.

Poskusi, ki so jih delali s poskusnimi živalicami, so pokazali, da marsikatera izmed umetnih snovi ni tako nedolžna, kot si morda mislimo, da je. Končno imamo tudi primere iz praktičnega življenja, kjer se kažejo slabe posledice uporabe teh snovi. Posebno s pralnimi sredstvi so včasih pri občutljivih ljudeh težave. Tu seveda ne pomagajo nič drugega, kot tako sredstvo zamenjati z drugim ali pa uporabo sploh opustiti.

In kako se kažejo ta obolenja? Po nedolžnem izpuščaju na koži, pa tudi do težjih kožnih obolenj. Seveda pa pravi vzrok lahko ugotovi le zdravnik za kožne bolezni, vendar je prav, če vemo, da so tudi umetne snovi lahko njihovi povzročitelji.

Iluzije o tobaku

Često ima človek vtis, da se pogreje, če pokadi eno cigareto. To ni tako netočno, kajti jetra imajo posebno vlogo pri vzdrževanju stalne telesne temperature. Sproščajo v kri sladkor, našo najbolj dostopno rezervo organske toplote. Nikotin pa spodbuja to aktivnost jeter in trenutno zvečuje porabo sladkorja... A gre le za majhen plamenček in občutek ugodja, ki sledi, je varljiv. Nikotin namreč povzroči tudi zoženje krvnih žilic in tako zavira krvni obtok. Natančna merjenja so pokazala, da lahko uživanje nikotina zniža temperaturo na koncih prstov od 5 do 12°. Bolj ko ste zmrzljivi, manj smete kaditi. Preveliko razburjenje, jeza, ki povzroča zmedo v krvnem obtoku, ima podobne učinke.

Nikar mrzlih nog!

So ljudje, ki imajo vedno mrzle noge. Celotno v toplih stanovanjih ne morejo zaspiti brez termofora. Bo res, kar pravi ljudska modrost, da se človek najprej prehladi v noge!

Ne bo povsem točno, ker je prehlad nalezljiva bolezen, ki jo povzroča virus. Toda virus je nevaren predvsem tedaj, kadar oslabi naravna telesna obramba. Občutek mraza je torej nesporen znak manjše telesne odpornosti. Kadar imajo nekateri, kot pravijo, mrzle noge, se bodo zares prehladili. Pri drugih pa, katerih organizem je ima oslabiljena točka, lahko to postane vir še bolj neprijetnih nevšečnosti: črevesno vnetje, bronhitis, angina. Z vedno mrzlimi nogami človek tvega tudi napad išijasa ali vnetje mehurja, ušesa ali celo vnetje očne veznice. In vsi revmatiki vedo, da začne padati z neba dan potem, ko so imeli mrzle noge.

Vendar mrzle noge še niso nič tako usodnega: proti tej nadlogi se uspešno zdravi s pospeševanjem krvnega obtoka. Veliko ljudi trpi zato, ker opravljajo posel, pri katerem večinoma sede. Dognano je, da je za normalni ritem krvnega obtoka potrebno, da se mišice vsaj nekoliko pregibljejo. Redno je treba opravljati dihalne vaje, počepi in premikanje prstov na nogi.

Drugi vzrok, ki ga često zanemarjamo, je slabo prebavljanje bodisi zaradi lenega črevesja, bodisi zaradi preobremenjevanja želodca s preobilnimi obroki. Ker naše telo razpolaga le z omejeno količino krvi — kakih 5 litrov — zadošča, da neki organ porabi večji delež pa so ostali že prizadeti. In noge so med prvimi, ki so tako prisiljene na »zmanjšani obtok«, ker so najdlje od srca. V tem primeru je najboljše zdravlilo lažje prebavljiva hrana.

veljavo, ki jo more imeti dobra ali ostra beseda, povedana v pravem trenutku in na pravem mestu. Grobijanski in brezobziren z večino ljudi, je vedno vso svojo pozornost in vsako lepo besedo varoval za močne in velike. Pri tem je bil čudovito spreten in drzen.

Takšen zdravnik je bil César d'Avenat.

Njegovo pravo nasprotje je bil Mordo Atijas, droban, molčec Jud, ki je imel prodajalno v dolnji čaršiji in v nji ni prodajal le zdravila in zdravniška navodila, marveč vso šaro od naočnikov in pisalnega pribora do vodice za nerodovitne, barve za volno in dobrih nasvetov vseh vrst.

Atijasi so bili najstarejša judovska družina v Travniku in tu so živeli že nad sto petdeset let. Njihova prva hiša je stala zunaj mesta v tesni in vlažni globeli, po kateri se vije eden tistih brezimnih potokov, ki se zlivajo v Lašvo. Ta kotanja v Travniki kotlini skoraj popolnoma brez sonca, polna vlage in naplavin, je bila od vseh strani obrasla z jelševjem in srobotom. Tukaj so se Atijasi rodili in umirali, rod za rod. Kasneje so si opomogli, zapustili ta vlažni, temačni in nezdravi kraj in se naselili gori v mestu. Toda vsem Atijasom je ostalo nekaj od prejšnjega bivališča; vsi so bili drobni in bledikavi, kakor bi rasli v kleti, molčeči in zaprti vase. Živeli so skromno, nekako skrito, čeprav so se sčasoma poslavlili na noge in zabogati. In vedno se je kateri od družine ukvarjal z zdravili in zdravilstvom.

Od vseh travniških zdravnikov in tistih, ki so jih prištevali mednje in kot take poklicali v konzulat, je mogoče najmanj povedati o Mordu Atijasu. Kaj bi mogli reči o človeku, ki nič ni govoril, se z nikomer družil, ničesar zahteval, temveč skrbel le za svoj posel in svojo hišo. Ves Travnik in vse okoliške vasi so poznale Morda in njegovo trgovino z zdravili, to pa je bilo tudi vse, kar so vedeli o njem.

Bil je suhljat možic, ves skrit v brado, brke, kodre in obrvi, oblečen v križasto suknjo in modre, široke hlače. Odkar pomnijo v njegovi družini, so bili tudi njihovi dedi in pradedi, še ko so živeli v Španiji, zdravniki in lekarnari. To znanje so Atijasi nadaljevali tudi kot izgnanci in begunci, skraja v Solunu, nato v Travniku. Ded tega Morda, ranocelnik Izak, je sredi prejšnjega stoletja umrl v Travniku kot prva žrtev velike kuge. Njegovo trgovino je prevzel sin in jo pred dvajsetimi leti izročil našemu Mordu. V družini so hranili knjige in zapiske slovitih arabskih in španskih zdravnikov, ki so jih Atijasi vzeli s seboj, ko so morali bežati iz Andaluzije, in jih kot skrivnost in dragocenost prenašali iz roda v rod. Več kot dvajset let sedi Mordo vsak božji dan razen v soboto v svoji lekarni, z ukrivljenim hrbtom in povešeno glavo, večno zaposlen s kupci ali pa s svojimi praški, zelišči in tinkturami. Prodajalna je podobna veliki leseni škafli, natrpani od vrha do tal, in tako ozka in nizka, da Mordo lahko vsako stvar doseže kar sede. Tako čepi v svoji »poslovalnici« poleti in pozimi, vedno isti, vedno enako oblečen, vedno enake volje: sklijučeni kip molčanja, ki ne pije kave, ne kadi in ne sodeluje v čaršijskih pomenkih in šaloh.

Pride kupec, bolnik ali kdo iz bolnikove družine, se usede na rob tanke police in pove, kaj bi rad. Mordo z nevidnimi usti v svoji bradi in brkih pošepče svoje mnenje, izroči zdravilo in ga zaračuna. Ni mogoče, da bi ga kdor koli zapletel v pogovor. Celotno z bolniki ne govori o njihovi bolezni več, kot je najbolj potrebno. Potrpežljivo posluša in molče gleda z rjavimi očmi iz svoje lasne hoste, kjer ni niti enega sivega lasu, in na vse, kar kdo pove, odgovarja z vedno enakimi, ustaljenimi stavki, od katerih je zadnji: »V moji roki je lek, v božji zdravje!« Tako pretrga nadaljnji pomenek in da vedeti kupcu, naj stvar vzame in plača ali pa »poljubi in pusti!« (Se nadaljuje)

Davna smo že spočetka spoznali kot tolmača in začasnega uradnika na francoskem konzulatu. Še pri Mehmed paši se ni ravno preveč ukvarjal z zdravniškim poklicem. Ime zdravnika mu je bilo kot toliko drugim tujcem le prelveza za opravljanje vsakovrstnih drugih poslov, v katerih je pokazal dosti več znanja in spretnosti. Zdaj je bil srečen in zadovoljen v svoji novi službi in bil je zanj voljan in sposoben. Menda je v mladih letih povohal malce medicine v Montpellieru, toda za zdravniški poklic mu je manjkalo vsega. Ni ljubil ljudi, ni zaupal naravi. Kot večina zapadnjakov, ki pod silo razmer ostanejo na Vzhodu in se vživijo med Turki, je bil tudi Davna okužen z globokim črnogledjem in dvomom. Zdravo in bolno človeštvo sta mu bila svetova brez stvarne povezave. Ozdravljenje je štel samo za začasno stanje, ne pa za prehod iz bolezni v zdravje, ker je menil, da takega prehoda ni. Človek se rodi bolan ali tak postane, in to je njegov delež za življenje; vsakovrstne naloge, kot so bolečine, stroški zdravljenja, zdravniki in druge žalostne stvari, po naravnem redu spadajo zraven. Zato se je veliko rajši ukvarjal z zdravimi kot z bolnimi ljudmi. Težki bolniki so se mu gabili in dolgo bolehanje je štel skoraj za osebno žalitev, sodeč, da se morajo taki bolniki odločiti na levo ali na desno — ozdraveti ali umreti.

Če je turško gospodo, pri kateri je služil, sploh zdravil, ni delal tega toliko s svojim znanjem in bolj ali manj nedolžnimi zdravili, kolikor s svojo močno voljo in brezobzirno drznostjo. Svojim gosposkim pacientom se je spretno dobrikal, hvalil njihovo moč in vzdržljivost, vzbujal v njih nečimrnost in voljo za odpor proti bolezni ali je pa sugestivno podcenjeval bolezen in njen pomen. To je toliko lažje dosegal, ker se je ravno tako stanovitno dobrikal tudi zdravim, samo drugače in v drugi smeri. Zelo zgodaj je doumel pomenljivost dobrikanja in moč strašenja, sploh

za oddih in razvedrilo

Ob spominu na ta dogodek bi se še danes zjokal, bi preklinjal, bi pretepel samega sebe.

Bilo je na jesenskih konjskih dirkah v Sanduskyju v Ohiju. Sedel sem na tribuni. Kar smešno se mi je zdelo, da sedim kot gledalec jaz, ki sem bil vse prejšnje poletje konjar na hipodromu in sem s črncem Burltom vodil konje Harryja Whiteheada po vseh konjskih dirkah. Mama je sicer jokala, ko sem tedaj sprejel to službo. Sestra Mildred — ki se je ravno zavzemala za mesto učiteljice v našem kraju — je divjala po hiši in me grdo zmerjala ves teden pred mojim odhodom. Obema z materjo se je namreč zdelo poniževalno, da bi bil član naše družine navaden konjar na dirkah. Pa sem le bil! Kaj pa sem hotel! Pri svojih devetnajstih letih nisem mogel več samo postopati okrog. Nekaj sem moral početi. A kje dobiti delo? Prevelik sem že bil, da bi sosedom spravljaj domov seno ali da bi prodajal časopis. Tisti mali frkavci, ki so se znali ljudem prikupiti, so mi vedno sproli odjedli vsak zaslužek. Neki tak fante je vsakemu pripovedoval, da hrani denar za šolanje. In ljudje so ga ganjeni zaposlili na travniku in mu naročili očistiti cisterne. Me-

namenjena — in njene ter moje oči so se slučajno ujele.

Saj veste, kako je potem... Zardel sem, ko me je pogledala, in zardela je tudi ona... Bila je najlepša deklica, kar sem jih videl. In tudi domišljava ni bila. Govorila je slovnično pravilno, a pri vsem tem ni bila kot kaka učiteljica. No, kar mislim s tem povedati, je to, da je bila kot bi si le želel.

Prva vožnja na dirkah se je medtem končala in fant, ki je spremljal ti dve deklici, je šel dol, da stavi. In med potekom druge vožnje so vsi trije stopali na prste in se živčno premikali sem in tja. No, pa saj tako dela vsak, ki je stavil na konja, za katerega kaže, da bo prvi na cilju — a ravno na koncu odpove.

Potem so prišli na pozorišče konji, določeni za razdaljo 2,18. Med njimi je bil tudi Mathersov konj „Ahem“, ki je bil hiter ko blisk. Sposoben je bil prebrzeti razdaljo 2,08 ali 2,09, čeprav je bil postavljen na mesto 2,21. Mathers je bil silno bogat lastnik premogovnikov in odličnih dirkalnih konj. A ker je bil bresbiterjanec, ni nikdar sam tekmoval; na njegovih konjih je namesto njega dirkal Bob French. — Vse to o Ma-

Sherwood Anderson:

DIRKA

ni pa je preostalo le to, da sem noč za nočjo koval načrte, kako bi tega fanta izpodrinil. — In tako sem bil zdaj vesel, da sem mogel postati vsaj konjar pri Harryju. Skupno z orjaškim črncem Burltom sva vodila vsak po enega Harryjevega konja po dirkah od julija do poznega novembra. Zdelo se mi je čudovito! Često pomilujem otroke, ki jih v vsem ugodju doma vzorno vzgajajo, ki hodijo redno v gimnazijo in na univerzo, a nimajo nikdar dobrega črnca Burtu za svojega najboljšega prijatelja, nikdar ne zmaknejo ničesar, nikdar ne slišijo preklinjati tovarišev, ki to znajo, kot je treba. Tako otroci ne vedo nič. — Mene pa je Burt naučil očistiti konja, mu nadeti pred tekmo „manšeto“ in me izvežbal še v vršli umetni, ki bi bile vsakomur v korist. Prepričan sem, da je moral biti Burt tudi odličen jahač in bi zatemnil slavo Coxa in in drugih — ko bi ne bil črnc.

Najlepše je bilo z Burltom vedno ob koncu tedna, ko so bile tekme končane. Napregla sva konje in se počasi peljala do mesta, kjer so bile naslednje dirke... O, tiste bukve in hrasti ob polji in sladke vonjave in Burltova pesem in dekleta na oknih... o, to je bilo potovanje. To je bila moja šola! Ne bi je zamenjal z nobeno univerzo...

Med poljo sva se z Burltom tudi ustavila, nakrmila konje in šla peš po mestu — in v krčmo. In šla sva noter oba skupaj, ker še ni bilo prohibicije; in razpravljali smo o konjih, pretiravali in lagali, lagali...

A ko sem se pozno v novembru tistega leta vrnil domov, sem moral mami obljubiti, da nikdar več ne sprejemem te službe. Ker pa doma spet ni bilo dela, sem šel v Sandusky, kjer sem v neki hiši oskrboval konje. Zadovoljen sem bil. En dan v tednu sem imel prosto; jedel sem dobro, spal v skednju in denar sem pošiljal domov. Nekega oktobrskega popoldneva pa so bile v Sanduskyju jesenske konjske dirke. Imel sem ravno prost dan in sem si jih šel ogledat. Kupil sem si odlično sedež na tribuni. In tu se je zgodilo tisto, kar sem vam že od vsega začetka nameraval povedati.

... Sedel sem na tribuni. Gledal sem dol na konjarje, ki so v zamazanih hlačah, s konjskimi odejami preko ramen vodili konje na hipodrom. Tak sem bil torej jaz pred letom dni! Pravzaprav sem bil obakrat zadovoljen: dostojanstven in ugleden sem se zdel samemu sebi zdaj, ko sem sedel na tako odličnem prostoru na tribuni; in še bolj dostojanstven in še bolj pomemben sem se zdel samemu sebi takrat, ko sem bil konjar tam doli na hipodromu...

Pred menoj je na tribuni sedel neki fant mojih let. Zdel se mi je eden takih, ki študirajo po gimnazijah in postanejo sodniki, uredniki časopisov ali kaj podobnega. Pa ni bil niti domišljav. S seboj je imel sestro in svojo deklico. Sestra se je ozirala preko bratove rame — in to brez kakšnega koli

thersu in njegovem konju „Ahemu“ sem zvedel tisto lefo, ko sem bil z Burltom pri njegovem črnem prijatelju, ki je bil hlapec na Mathersovem posestvu. Takrat je celo Burt jezdil „Ahema“; kajti Burt je bil prvovrsten jezdec. Vendar pa se je moral odpovedati upanju, da bi mu to priznavali; in to le zato, ker je bil črnc...

In na teh dirkah v Sanduskyju je spet nastopil Bob na „Ahemu“. Jaz sem torej sedel — kot veste — na tribuni in pred menoj je bil fant, ki je pravkar izgubil stavo. Mislite si, kako se je počutil! Strašno mora biti, če se vam to zgodi ob prisotnosti sestre in izvoljenke. In zasmil se mi je fant. Veste pa, da je bil to fant, katerega sestra me je prej tako pogledala in zardela... Sklenil sem: „Dal bom konju doping.“ In dotaknil sem se fantovih ram in ga učil: „Ne stavi niti centa na prvo vožnjo, ker bo „Ahem“ stopal v začetku kot vol za plugom. Po prvi vožnji pa pohiti dol in stavi vse na „Ahema“. Potem mi je fant spoštljivo predstavil svojo izvoljenko, svojo sestro Lucijo Wesssen in sebe. In tedaj se je zgodilo! Človek, ki je bil nekoč konjar na dirkah in ki zdaj oskrbuje konje, ni prav nič več in prav nič manj vreden kot kdor koli drug. Često sem tako mislil in rekel tako. No, pa saj veste, kakšni smo fantje! Nekaj je bila kriva Lucijina lepa obleka, nekaj njene lepe oči in storil sem nepopravljivo neumnost: predstavil sem se enostavno za Mathersovega sina iz Ohia. Pripovedoval sem vsem trem najbolj fantastične laži, kar ste jih kdaj slišali. Doma smo bili precej ubožni, odkar nas poznam. A te tri nove prijateljke sem zdaj prepričeval, da je „Ahem“ last mojega očeta; ker pa smo preponosni, da bi sami nastopali na dirkah, da tekmuje Bob za nas na naših konjih. Lucijine oči so zablestele. Lagal sem naprej, in to zelo temeljito: o našem velikem poselstvu v Marietti, o naših ogromnih konjskih hlevih in veliki zidani hiši na griču. In znal sem tako, da ni bilo videti vse skupaj le širokoustenje.

Medtem je prva vožnja minila. „Ahem“ je — kot sem prerokoval — prispel zadnji. Tedaj je šel Lucijin brat staviti na „Ahema“. Izteklo se je kot sem napovedal. Dvignili smo dobljen denar. Lucija je bila ponosna name. Vem z gotovostjo, da ne samo zato, ker me je imela za bogataša.

Večer, ki je bil tako tople, mehek, temen, opojen, smo preživeli v „Cedrovem rtiču“. Bil sem ob Luciji, ves zmeden, vesel in žalosten. Ob desetih pa so morali vsi trije na vlak. Lucija me je tolažila: „Saj mi boš kmalu pisal in jaz tebi.“ Jokal sem kot otrok. Kako sem mogel biti takoj neumen in Luciji tako bedasto lagati. Ona mi bo pisala v Marietto in pismo bo prišlo nazaj k njej z žigom: „fant tu ne poznan“ ali „tu ga ni“ ali kar že napišejo na taka pisma.

Jaz pa sem od tedaj vedno sam in se ne brigam več ne za denar ne za delo ne za kaj drugega...

ST. JOHN ERVINE:

Kupčija

Ob pol treh je imel sprevod kreniti od dekličine rojstne hiše do pokopališča, toda že dolgo pred to uro so se začeli zbirati pogrebci. Stali so na začetku steze, ki je peljala na pokopališče, in čakali. Dom umrle je gledal na stezo, in tako bo sprevod končal pot, komaj jo bo dobro začel. Meščani in sosede so se pomešali z možmi iz doline in z gričev, in z ribiči iz zaliva, v katerem je utonilo deklet; in vsakdo je spregovoril o grozljivosti nesreče, brž ko je prišel do gruč znanec, potem pa je pogovor obrnil na tekoče zadeve mesteca.

John Mawhinney je prikorčal po stari poti, ki je vodila v Ballyshanon, in ko je stal ob cesti, je ustavil Jamesa O'Hara.

»Kako si kaj, James?« je rekel. James O'Hara, slok lisjaški dedec, se je obrnil, ko je zaslišal Mawhinneyev glas. »Oh, za silo kar gre,« je odvrnil. »Rinem. Kako pa ti?«

»No, niti ne tako slabo. Človek božji, to je pa grozno žalostna stvar s to punco!«

»Je, je. Jej, spomnim se je še, ko je bila tolikšna — isto dekletce!« Ko je to govoril, je spustil dlan do višine kolen. »Pa imenitna punčka je bila! Hono! Vedno je imela pripravljen odgovor, pa če si ji še kaj takega rekel, tako je bila bistra!«

Dvignil je pogled in ugledal Johna McClurga, ki je prihajal bliže. »Si to ti, John?« je rekel.

McClurg, velik dedec z obrazom kot polna luna in z drobnimi nasmejanimi očmi, je prisopihal do njiju.

»Kdo pa drug,« je odvrnil Jamesov pozdrav.

»Na semanji dan sem te videl na trgu,« je rekel Mawhinney, »pa nisi gledal na mojo stran in tako me nisi videl. Si dobro prodal živino?«

»Ja niti ne tako slabo. Lahko bi jo bolje, in lahko bi jo slabše.«

»Si prodal tisto teličko, ki si jo imel na sejni?«

»Nisem. Za tisto ceno je nisem hotel dati — O'Hara ga je udaril po laktu. Si prišel na pogreb?« je rekel.

»Nekaj so govorili, da bo ob pol treh,« je odvrnil Mawhinney, »ampak po mojem bo pozneje. Kaj — saj še vlaki pridejo od tam in iz Derryja! In kosilo bodo tudi hoteli imeti, ko stopijo dol. Tri bo, preden se bodo sploh pokazali skozi vrata!«

»Jaja, tako bo,« je rekel James O'Hara, potem pa se je obrnil k Johnu McClurgu. »Pa si jo drago cenil, tisto teličko?« je vprašal.

McClurg je odgriznil kos dolge, uvite, ogabne klobase tobaka, in ko ga je nekaj časa valjal po ustih, je pljunil rumeno slino čez plot in rekel: »Ti bi lahko rekel, da sem jo predrag, jaz bi pa lahko rekel, da sem jo prepočeni!«

»Jaz sem jo še videl,« je povedal Mawhinney, preden je šla v vodo, pa še smejala se je in šalila, kot le kaj! O, bog nas varuj take smrti!«

»Presneto dolgo so jo iskali!«

»Dolgo, dolgo.«

»Na pet funtov si jo cenil, teličko John McClurg?« je rekel O'Hara.

»Na pet, pa še precej gor!«

»Našli so jo prav na mestu, kjer je šla na dno,« je pletel dalje Mawhinney z glasom, ki je pripovedoval nešteto krat ponavljano zgodbo. »Jej, če premisliš, kam se nazadnje vrne telo!«

»Jaja!«

»Kdo pa je tisti v škripcih in cilindru, ga poznaš?« je vprašal možak poleg Mawhinneya, ko je nekdo v fraku potrkal na vrata pokojnične hiše.

»Še nikdar ga nisem videl,« je odvrnil Mawhinney. »Tujec bo v mestu, po mojem že. Ga ti poznaš, James?«

»Ne,« je odvrnil O'Hara. »Mogoče je prišel z vlakom. Poštni je že pripeljal. Lej ga. Thonderjev Patrick Magrath je s poštnim vozom že okoli vogala!«

»Mogoče pa res!« Mawhinney je poprijel pripoved. »Si bral, kaj je v Derryjskem dnevniku pisalo o njej?« je rekel. »Kar lepa stvar! In tista mlada s poštnega urada je napisala še pesem zraven!«

»Jaz, sem videl. Čedno. Nisem si mislil, da bi tista zmogla kaj takega!«

»Ja, zakaj pa ne, saj je v državni službi, ne?«

»Dva mladeniča, od katerih je eden nesel dragocen venec, sta prišla do vrat, in takoj so ju spustili noter.«

»Križana gora, poglej si samo ta vene!« je vzkliznil John Mawhinney. »Jej, ta je pa moral nekaj veljati!«

»Ja, saj so ga kupili fantje od Y. M. C. A. Z enim od njih se je mislila poročiti. Nisi nikoli slišal o tem?«

»Ne. S kom pa?«

»Menda z mladim McCrackenom!«

»Kaj! S tistim?«

»Ja. Temu se je tudi pobesil nos, kaj! John McClurg, bi jo dal za šest funtov?«

»Mogoče bi jo, če bi mi jih kdo ponudil!«

»Marsikdo bi dal takle venec za punco, po mojem že!« je rekel John Mawhinney.

»Ja, to je pa res. Se pa neha pobožnost, kjer se smrt začne! Pa si mi jih misli ti ponuditi, James?«

O'Hara je stopil malo preč od gruč in se spet vrnil, prskaje tobačno slino predse. »Ja, ravno sem si mislil — bog ve, ali bi jo dal, če bi ti jih kdo ponudil! Jaz ti ne bi mogel ponuditi več kot pet funtov!«

»Ja, toliko je pa isto kot nič! Za ta denar se že ne ločim od nje!«

»Zdaj se jih je pa že precej nabralo,« je rekel O'Hara in se obrnil k množici. »Po mojem bo lep pogreb!«

»Bo, bo. Lepše sem pa tudi že videl. Takrat, ko je umrl doktor Cochran. Se spomniš? To je bila procesija in pol!«

»Ja, takrat je pa bila. Skoraj za miljo dolga!«

Vrata so se počasi spet odprla, prikazali so se možje, ki so nosili rumeno krsto na rame-nih. Globok mir se je spustil nad vaško cesto, vse glave so se odkrile, in tu pa tam si je kakšna ženska z naglavno ruto ovila obraz in zajokala. Pogrebci so zanesli krsto prek ceste na stezo, ki je peljala na pokopališče, ljudje s ceste so stopili v korak z njo in počasi šli proti grobu. Iz zvonika je mehko potrkavalo, in v hiši, iz katere so ravnokar prinesli truplo, je bilo slišati žensko tožbo in jok.

»Šest funtov ti bom dal za tisto tvojo teličko,« je rekel James O'Hara, ko je šla krsta mimo.

»Ah, bog ji daj mir in pokoj!« je zamrmral McClurg. »Za manj kot šest funtov deset je ne pustim!«

»Jaz pa ne morem dati več kot šest!«

»Ja, je pa ne dobiš. Šest funtov deset, pa konec besedi!«

»S teboj se pa res ne da govoriti!«

»Kaj da ne!... Mogoče je pa boljše, če umreš mlad, kot pa star!«

»Res ne misliš nič spustiti?«

»Ne!«

»So že na pokopališču... Pojdi, greva doli v Maloneyevo krčmo, da zalijeva kupčijo.«

DOMISLICE

● Ni je stvari, ki bi bila tolikokrat pomotoma odprta kakor — usta.

● Ljubezen ni nič drugega kot kemijska reakcija — toda zabavno je iskati formulo.

● Če hočeš biti opažen, moraš imeti nekaj posebnega na sebi. Stolp v Pisi bi gotovo ne bil deležen tolike pozornosti, če bi stal pokonci.

● Ko opaziš, da kritika ne govori več neumnosti na tvoj račun, nehaj pisati, kajti to pomeni, da si začel pometati in se ponavljati. (Bontempelli)

● Najboljši pisatelji so zmeraj najstrožji kritiki svojih del. (Chesterfield)

● Kritiki so običajno ljudje, ki bi — če bi mogli — postali zgodovinarji in biografi; svoje sposobnosti so preizkušali v enem ali drugem in niso uspeli: zato so postali kritiki. (Coleridge)

● Ne veste, kdo so kritiki? Ljudje, ki niso uspeli v književnosti in umetnosti. (Disraeli)

● Kritike so kot oporoke, od katerih velja samo poslednja. (Haug)

● Naš vek je pravzaprav vek kritike, ki se ji mora vse pokoriti. (Kant)

● Ne samo, da pisci hočejo same pohvale, marveč zahtevajo tudi, da kritika govori zgolj resnico. Kaj torej storiti? (Renard)

SPORTNI VESTNIK

SMUČANJE

Janko Zwitter ponovno mladinski prvak Koroške

Zadnjo nedeljo je bilo blizu Beljaka ob rekordni udeležbi mladih smučarjev zaključeno letošnje mladinsko prvenstvo Koroške v nordijskih disciplinah. Vsi tekmovalci so pokazali razveseljiv napredek, prav posebno pa so navdušili in znova vzbudili pozornost mladi smučarji iz Zahomca.

V teški konkurenci je šestnajstletni Zahomčan Janko Zwitter ponovil svoj lanski uspeh in si z najdaljšima skokoma dneva (28 in 27 m, ocena 214 točk) tudi letos osvojil naslov koroškega deželnega mladinskega prvaka v smučarskih skokih; poleg tega pa je dosegel v svoji skupini prvo mesto in naslov deželnega prvaka tudi v kombinaciji, kjer so mu sodniki prisodili oceno 454,78 točke.

Drugi uspešni zastopnik zahomškega Sportnega društva je bil Josef Fuchs, ki je v skupini I pri skokih dosegel 3. mesto (dvakrat po 25,5 m in 186,5 točke) ter si v kombinaciji osvojil 1. mesto.

O tem uspehu Zahomčanov obširno poroča tudi nemški koroški tisk in poudarja, da predstavlja Zahomec trdnjavo koroškega mladinskega smučarskega športa. Posebej Jankotu Zwitteru pa smučarski strokovnjaki že napovedujejo uvrstitev v sam avstrijski vrh mladih skakalcev, ki se bodo v Bregenzu borili za naslov državnega prvaka. Tudi mi mu želimo, da bi še naprej uspešno zastopal slovenski koroški šport.

V Št. Janžu v Rožu:

Triumf mladosti in dobre volje

Šentjanski športni klub je zadnjo nedeljo priredil svoje tradicionalno prvenstvo v veleslalomu, katerega so se poleg domačih smučarjev udeležili tudi gostje iz Celovca, Sel in Bistrice. Skupno 55 tekmovalcev in tekmovalk se je borilo za zmago pod vodstvom strokovnega sodnika ing. Danila Kuppra, domači športni funkcionarji Weiss, Kunčič in Hafner pa so odlično pripravili pogoje za uspešen potek tekmovanja.

Prva so se spustila na pot med 32 vrati dekleta, od katerih pa je le polovica srečno prispela na cilj. »Nežni spol« je tudi ob tej priložnosti hotel igrati posebno vlogo, zato se nekatere tekmovalke med vožnjo proti cilju sploh niso ozirale na vrata, vendar so se sodniki izkazali zelo »moški« in so jih diskvalificirali. Boj med najboljšima tekmovalkama — domačinko Zorko Weiss in Margito Bürger iz Celovca — je odločila v svojo korist mlada Celovčanka, ki je s pravim deškim stilom in drznostjo zmagala s petimi sekundami prednosti. — Med šolarji, ki so nekoliko ponesrečeno skušali posnemati slog velikih mojstrov smučanja, je bil najhitrejši domačin Walter Meschnig pred Hubertom Ogrisom iz Sel in malim Cvetkom Lapuschem iz Podsinje vasi. — Še bolj napeta je bila borba v mladinski skupini, kjer je bil najboljši Pristovnik Tomi iz Sel pred domačinoma Štefijem Gabrielom in Hanzijem Pšeidierjem. — Za višek prireditve je poskrbela skupina članov, v kateri je kot junak dneva zmagal Hanzi Oitzl, ki nastopa za društvo iz Sel, pred svojim klubskim tovarišem Hermijem Užnikom, medtem ko je tretje mesto v članski skupini zasedel domačin Willi Moschitz, ki je s tem osvojil tudi naslov društvenega prvaka za leto 1963 pred Hanzekom Gabrielom.

Deželni mladinski prvak Koroške Janko Zwitter (desno), na levi trener Engelo Mair.

Portreti zmagovalcev

Margit BURGER (Celovec), trinajstletna odličnjakinja tretjega razreda celovske realne gimnazije, je svoje prvo tekmovalno suvereno odločila zase z največjo časovno prednostjo tega tekmovanja.

Walter MESCHNIG (Št. Janž) je eno leto starejši in obiskuje šentjanski ljudsko šolo. Ni le dober smučar, temveč tudi zanesljiv branilec v domačem mladinskem nogometnem moštvo.

Tomi PRISTOVNIK (Sele) je star 16 let. Obiskuje borovelsko glavno šolo in se je odločil, hoditi po športnih stopinjah svojega starejšega brata, ki je eden najboljših mladinskih alpskih smučarjev na Koroškem.

Hanži OITZL (Sele) je doma iz Doli, vendar nastopa za selsko društvo, kjer mu ugaja tovariški duh. Je prvak Uniona v splošni alpski kombinaciji.

Willi MOSCHITZ (Št. Janž), osemnajstletni puškar, je letos ponovno osvojil naslov društvenega prvaka, hkrati pa si priboril prvo mesto tudi v napadu prvega nogometnega moštva v Št. Janžu.

KOŠARKA

Nov uspeh naših dijakov

Izbrano košarkaško moštvo slovenske gimnazije je pretekli teden gostovalo na celovški nemški gimnaziji in tamkaj premagalo kombinirano reprezentanco osmih razredov s 45:32. Po prvem polčasu so sicer še vodili gostitelji, toda naši dijaki so proti koncu tekme pokazali vse odlike te dinamične igre in in po nekaj prav lepih akcijah zanesljivo premagali nasprotno moštvo.

Weisse Woche

vom 26. 1. bis 9. 2. 1963

Baumwoll-Geschirrtücher, rot- oder blau kariert, ca. 54 x 54 cm	per Stück	\$ 3.30
Baumwoll-Blauhandtücher, gesäumt, mit Schlingerl, ca. 44 x 90 cm, 1/2-Dutzend-Packung	\$	6.50
Baumwoll-Krepp-Handtücher, bunt gemustert, gesäumt, mit Schlingerl, ca. 45 x 90 cm, 6 Stück in Polypackung	\$	8.90
Baumwoll-Frottiertücher, in modernen, bunten Dessins, 50 x 90 cm \$ 19.80, 40 x 70 cm	\$	9.80
Baumwoll-Frottiert-Badetücher, 100 x 150 cm	\$ 85.—	69.—
Baumwoll-Frottiert-Waschhandschuhe	\$ 4.50 3.50	\$ 2.50
Damen-Taschentücher, weiß \$ 3.20, farbig	\$	3.10
Herren-Taschentücher, farbig \$ 4.65, kariert	\$	3.05
Baumwoll-Tischtücher, bunt kariert, durchgewebt, 120 x 120 cm	\$	32.80
Plastik-Tischtücher, transparent und bunt bedruckt, 115 x 140 cm	\$ 13.80	8.90
Polsterbezüge, GÖC-Hauswebe, 60 x 80 cm	\$	17.90

Bett-Garnituren, 1 Tuchtenbezug, 120 x 190 cm, 2 Polsterbezüge, 60 x 80 cm, bedruckter Bettköltsch, geblumt per Garnitur \$ 117.—

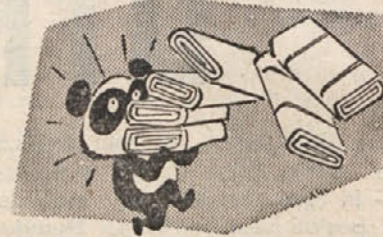
Deckenkappen-Schlüpfer, GÖC-Hauswebe 130 x 185 cm per Stück \$ 73.80

Betttücher, abgepaßt gesäumt, GÖC-Hausbettuch, 150 x 230 cm \$ 43.80

Flanell-Betttücher, einfarbig, mit Bordüre, oder bunter Streif, 126 x 220 cm, in Polypackung \$ 46.80 39.80

Reklame-Chiffon, 74 cm breit per Meter \$ 8.50

GÖC-Hauswebe, 130 cm breit \$ 15.80, 80 cm breit \$ 9.80

GÖC-Prima-Webe, 80 cm breit \$ 11.80

GÖC-Hausbettuch, 150 cm breit \$ 17.50

la-Bettzeug, mehrfarbig, modern gemustert, 130 cm breit \$ 19.80

Vorhangstoff, bunt bedruckt, 120 cm breit \$ 16.90, 80 cm breit \$ 11.90

Bettfedern Bunter Hühnerrupf per kg \$ 19.50

Polster, Größe 60 x 80 cm, rohfarbiges, federdichtes Inlett, gut gefüllt mit 1 1/4 kg Hühnerrupf per Stück \$ 47.50

Tuchten, Größe 130 x 190 cm, rohfarbiges, federdichtes Inlett, gut gefüllt mit 2 1/2 kg grauem Rupf \$ 298.—

GÖC KAUFHAUS forum
KLAGENFURT, Bahnhofstrasse 37

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 2. 2.: 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Komorna glasba — 11.40 Od plošče do plošče — 13.05 Na robu mesta Dunaj — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Večne ceste“, roman — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet: Grški olaki — 16.55 ABC lepega vedenja — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Ljudske pesmi — 19.00 Sport — 19.20 Pestro mešano — 20.15 Orkestrski koncert.

Nedelja, 3. 2.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke se vrstijo — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.45 Godba na pihala — 20.10 „Norček blagoslov“, pester spored za nedeljo zvečer — 21.18 Na lep modri Donavi.

Ponedeljek, 4. 2.: 8.15 Glasba mojstrov — 13.30 Majhna melodija iz Dunaja — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 20.15 Čitali in razumeli — 20.30 Koroška lovka ura — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 5. 2.: 6.00 Zveneči jutranji pozdrav — 6.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Koncert pri Kavi — 18.25 Če mene vprašate... — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Salfo mortale“, slušna igra — 21.10 Pesem za lahko noč.

Sreda, 6. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Franza Liszta — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo vam: mladi talenti igrajo — 16.00 Glasba zate — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Popevke — 20.15 Koncert zagrebškega narodnega orkestra.

Četrtek, 7. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej

za vas — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudska pesmi — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Sport — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 8. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Majhen jutranji koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Glasba zate — 17.00 Koncert pri kavi — 18.15 Pestro mešano — 19.00 Z Luise Martini po celem svetu — 20.15 Zabavna glasba — 21.00 Komorni koncert.

II. PROGRAM

Sobota, 2. 2.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Nova godba na pihala — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Popevke se vrstijo — 18.00 Majhna večerna melodija — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Za ljubitelja vrtov — 20.00 Avstrijska Hit-parada — 21.00 Igra vam Strauss.

Nedelja, 3. 2.: 7.05 Glasba na pihala — 8.15 Kaj je naveda? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Pester glasbeni spored — 11.15 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Orkester Bela Sanders — 16.00 „Strica Toma obkopa“, radijska igra — 18.25 Nazaj k šolski klopi — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepo melodije, lepi glasovi — 21.15 Voda v puščavi.

Ponedeljek, 4. 2.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 „Lucia di Lammermoor“, — 21.30 Tradicija in moderna na Kitajskem.

Torek, 5. 2.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Znani orkestri — 15.30 Glasba Walterja Andressa — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Po tipkah — 20.00 Operetni koncert.

Sreda, 6. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska pesmi —

13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Dobro razpoloženi — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halo! Tanagerji! — 21.15 Zvijazče moških — 21.10 Temza Donava.

Četrtek, 7. 2.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 11.00 V garah smo doma — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znani orkestri — 15.30 Avstrijski komponisti — 16.30 Bethovnov koncert — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor! Snemanje!

Petek, 8. 2.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.10 Pestro mešano — 19.30 „Sodni dan“, slušna igra — 21.25 Tretje znamenje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00. Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 2. 2.: 8.55 Za šolarje — 9.25 Veselo sobotno dopoldne — 9.45 Slovenska narodna in raznih izvedbah — 10.15 Glasba upora — 12.15 Svadili so orli i sokoli... — 12.30 Srečanje dveh solistov — 13.30 V paviljonu zabavne glasbe — 14.05 Slavni operni pevci — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavni kaleidoskop — 15.40 Abeceda Blaža Arničja in Uganka Pavla Šivica — 17.50 Hammond orgle — 18.10 Naš plesni karnet — 18.45 Naši popotniki na tujem — 20.00 Novo v studiju 14 — 20.20 Obe plati postave — 21.00 Za konec tedna — ples!

Nedelja, 3. 2.: 6.30 Napotki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.50 Pevski pozdrav — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Godba na pihala — 11.30 Nedeljska repertoar — 11.50 V vedrem tonu — 12.05 Voščila — 13.30 Za nato vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Va-

ščila — 15.30 Chopinovo popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.15 Radijska igra — 18.14 Veliki zabavni orkestri — 18.30 Športna nedelja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 „Knez Igor“, opera — 22.15 Zabavni ansambli radia Beograd.

TELEVIZIJA

Sobota, 2. 2.: 19.00 Zabeleženo za vas — 20.20 Kratki film — 20.30 „Angel, ki je svojo harfo zastavil“, sodobna pravljica.

Nedelja, 3. 2.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.30 Pripovedke iz Afrike — 18.10 Za mladino od 14 let — 18.40 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.00 Zanimalo vas bo — 19.30 Sport — 20.10 „Ca Va“, dve enodejanki — 21.00 „Intermezzo“, komedija s simfoničnimi medigrami.

Ponedeljek, 4. 2.: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.20 Kratki film — 20.30 Sport — 20.50 „Pel prstov“, špijski film.

Torek, 5. 2.: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.30 S kamero po Afriki — 20.20 Kratki film — 20.25 Enaindvajset — 21.10 Crna na belem.

Sreda, 6. 2.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.30 Sestanek z morskimi živalmi — 18.00 „Lassie“, zgodba psa — 19.30 Zabeleženo za vas — nato slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Oknar — 21.00 Evropsko prvenstvo v umetniškem drsanju.

Četrtek, 7. 2.: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.25 Iz Budimpešte: Drsanje za moške — evropsko prvenstvo.

Petek, 8. 2.: 19.30 Zabeleženo za vas — 20.20 Kratki film — 20.30 „Stanovanje se odda v meslu“, igra v treh dejanjih — 22.50 Sport.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se posiljuje na naslov: Celovec - Klagenfurt 2. Postfach 124.